

Popiežius

Benediktas XVI KALBA ROMOS DIDŽIOJOJE SINAGOGOJE	2

Popiežiaus katechezės

Benediktas XVI APIE EKUMENIZMĄ	4
APIE PRANCIŠKONŲ IR DOMINIKONŲ ORDINUS	6
APIE PETRĄ LOMBARDĄ	8

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos vyskupų kreipimasis į visus tikinčiuosius ir Lietuvos gyventojus dėl paramos nuo žemės drebėjimo nukentėjusiems Haičio gyventojams	10
Lietuvos <i>Caritas</i> renka aukas nukentėjusiems Haiityje	11
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	11
Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija	13
Baigėsi Lietuvos pranciškonų kapitula	14

Homilijos

ŠIANDIENOS VARGDIENIAI 6 eilinis sekmadienis (C)	16
PAGUNDŲ TAIKINIAI I gavėnios sekmadienis (C)	17

Ganytojų žodis

Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius PRANEŠIMAS IŠKILMINGAME LR SEIMO POSĖDYJE LAISVĖS GYNĖJŲ DIENAI PAMINĖTI	18

Straipsniai

Raniero Cantalamessa OFM Cap. JĖZAUS KRISTAUS TARNAI IR DRAUGAI	19

Bažnyčia pasaulyje

Krikščionių vienybės savaitės užbaiga Šv. Pauliaus bazilikoje	23
Benediktas XVI apie krikščionių vienybę ir bioetikos iššūkius	24

Benediktas XVI

Kalba Romos Didžiojoje sinagogoje

2010 m. sausio 17 d.

„Iš tikrųjų Viešpats mums padarė didžių dalykų, – kokie mes buvome laimingi!“ (Ps 126)

„Štai kaip gera ir kaip malonu, kur žmonės gyvena vienybėje!“ (Ps 133)

Pone vyriausiasis Romos žydų bendruomenės Rabine,
Pone Italijos žydų bendruomenių sąjungos Prezidente,
Pone Romos žydų bendruomenės Prezidente,
Ponai Rabinai,
Gerbiamieji valdžios Atstovai,
Brangūs Bičiuliai ir Broliai!

1. Susitikimo pradžioje Romos žydų Didžiojoje sinagogoje girdėti psalmių žodžiai teikia mums tinkamą dvasinę nuostatą šiam ypatingam ir džiugiam malonės akimirksniui išgyventi – šlovinti Viešpatį, padariusį mums didžių dalykų ir surinkusį į savo Hėsed, gailestingąją meilę, ir dėkoti jam už suteiktą progą vėl susitikti mus vienijantiems saitams sustiprinti ir kartu toliau keliauti susitaikymo ir brolystės keliu. Pirmiausia norėčiau nuoširdžiai padėkoti Jums, vyriausiasis Rabine, daktare Riccardo di Segni už kvietimą ir man skirtus reikšmingus žodžius. Taip pat už mandagius sveikinimus dėkoju Italijos žydų bendruomenių sąjungos Prezidentui ponui Renzo Gattegna ir Romos žydų bendruomenės Prezidentui ponui Riccardo Pacifici. Mano mintys krypsta į valdžios atstovus bei visus čia dalyvaujančiuosius ir ypatingu būdu aprėpia visą Romos žydų bendruomenę ir tuos, kurie bendradarbiavo, kad ši mūsų dabar išgyvenama susitikimo ir draugystės akimirka taptų tikrove.

Mano garbingasis pirmtakas Jonas Paulius II, beveik prieš 24 metus ateidamas pas jus kaip krikščionis ir popiežius, troško esmingai prisidėti prie gerų santykių tarp abiejų bendruomenių stiprinimo, kuris leistų įveikti bet kokius nesusipratimus ir prietarus. Mano apsilankymas yra jau prasidėjusios kelionės dalis norint ją patvirtinti ir sutvirtinti. Kupinas gyvo nuoširdumo esu tarp jūsų, kad parodyčiau pagarbą ir meilę, kurią Romos vyskupas ir Bažnyčia, lygiai kaip ir visa Katalikų Bažnyčia, puoselėja šiai bendruomenei ir visoms pasaulio žydų bendruomenėms.

2. Vatikano II Susirinkimo mokymas parodė katalikams aiškia naują ir reikšmingą etapą žyminčią gairę, kuria nuolatos turime grįsti savo nuostatą žydų tautos atžvilgiu ir savo santykius su ja. Susirinkimas davė stiprų postūmį neatšaukiamai įsipareigoti žengti dialogo, brolystės ir draugystės keliu, kurį per pastaruosius keturiasdešimt metų svarbūs ir reikšmingi žingsniai bei gestai pagilino ir išplėtojo. Iš jų vėl paminėčiau mano garbingojo pirmtako istorinį apsilankymą šioje sinagogoje 1986 m. balandžio 13 d., daugybę susitikimų su žydų atstovais čia, Romoje, ir per apaštališkuosius vizitus visame pasaulyje, Jubiliejinę piligrimystę į Šventąją Žemę 2000 metais, įvairius Šventojo Sosto dokumentus, po Vatikano II Susirinkimo deklaracijos *Nostra aetate* pateikusius vertingų gairių, kaip plėtoti pozityvius santykius tarp katalikų ir žydų. Savo pontifikato metu aš irgi troškau parodyti savo artumą ir meilę Sandoros tautai. Mano širdyje gyvi visi mano piligriminės kelionės į Šventąją Žemę praėjusių metų gegužę akimirksniai, prisimenu daugybę susitikimų su žydų bendruomenėmis ir organizacijomis, ypač apsilankymus Kelno ir Niujorko sinagogose.

Bažnyčia, be to, neužmiršo apgailėti savo sūnų ir dukterų trūkumų, prašydama atleidimo už viską, kas galėjo kaip nors prisidėti prie antisemitizmo ir antijudaizmo rykštės (plg. Religinių santykių su žydais komisija. *Mes atsimename: Šoa apmąstymas*, 1998 m. kovo 16 d.). Teužgyja tos žaizdos amžinai! Iš atminties išskyla nuoširdi popiežiaus Jono Pauliaus II malda, pasakyta prie Vakarinės sienos 2000 m. kovo 26 d., randanti mūsų širdyse tikrą ir gilų atgarsį: „Mūsų tėvų Dieve, tu pasirinkai Abraomą ir jo palikuonis, kad tavo Vardas pasiektų tautas: mus labai liūdina elgesys tų, kurie istorijos tėkmėje privertė tuos tavo vaikus kentėti, ir, prašydami atleidimo, trokštame įsipareigoti su Sandoros tauta gyventi tikrai broliškai.“

3. Laiko tėkmė leidžia XX amžių laikyti tikrai tragišku žmonijos etapu: žiaurūs karai kaip niekada sėjo sugriovimus, mirtį ir kančias; baisios ideologijos, išaugusios iš žmogaus, rasės ir valstybės stabmeldiško garbinimo, skatino brolių žudyti brolių. Nepakartojama ir sukrečianti *Šoa* drama yra toliausias taškas neapykantos kelyje, prasidedančiame žmogui užmiršus savo Kūrėją ir save padarius visatos centru. 2006 m. gegužės 28 d. lankydamasis Aušvico koncentracijos stovykloje, kurią iki šiol atsimenu, pabrėžiau, jog „trečiojo reicho vadovai troško sutriuškinti visą žydų tautą“ ir „sunaikinti tautą“ iš esmės „ketino nužudyti Dievą, pašaukusį Abraomą, kuris kalbėjo ant Sinajaus kalno ir nurodė žmonijai amžinai galiojančius kriterijus ir gaires“ (Kalba Aušvico-Birkenau koncentracijos stovykloje: *Insegnamenti di Benedetto XVI*, II, 1 [2006], p. 727).

Argi galime čia, šioje vietoje, neprisiminti Romos žydų, išplėstų iš savo namų priešais šias sienas ir žiauriai nužudytų Aušvice? Argi įmanoma užmiršti jų veidus, vardus, ašaras, šių vyrų, moterų ir vaikų neviltį? Mozės Sandoros tautos naikinimas, iš pradžių paskelbtas, paskui sistemingai suplanuotas ir valdant naciams Europoje įgyvendintas, tą dieną tragiškai pasiekė ir Romą. Deja, daugelis liko abejingi, tačiau nemažai buvo ir tokių, įskaitant italų katalikus, kurie, palaikomi tikėjimo bei krikščioniškojo mokyimo, drąsiai, paprastai rizikuodami savo gyvybe, atvėrė duris medžiojamiems žydų pabėgėliams, pelnydami amžiną padėką. Padėdavo, dažnai slapčia ir diskretiškai, ir pats Apaštalu Sostas.

Šių įvykių atminimas verčia stiprinti mus vienijančius saitus, idant nuolatos didėtų abipusis supratimas, pagarba ir priėmimas.

4. Mūsų dvasinio artumo ir dvasinės brolystės tvirtiausias ir amžinas pagrindas yra Šventoji Biblija – hebrajiškai *Sifre Qodesh*, arba Šventumo Knyga, – kuri mums nuolatos primena mūsų bendras šaknis, istoriją ir turtingą dvasinį paveldą, kuriuo dalijamės. Būtent apmąstydamą savo slėpinį, Bažnyčia, Naujosios Sandoros Dievo tauta, atranda savo gilųjį ryšį su žydais, kuriuos Viešpats pasirinko, kad jie pirmieji išgirstų jo žodį (plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 839). „Skirtingai nuo kitų nekrikščionių religijų, žydų tikėjimas jau yra atsakas į Dievo apreiškimą Senojoje Sandoroje. Žydų tautos žmonės turi *įvaikystę, garbę, sandoras, įstatymų leidybą, Dievo garbinimą ir pažadus; jiems priklauso protėviai, ir iš jų kūno atžvilgiu yra kilęs Kristus* (Rom 9, 4–5), *nes Dievo malonės dovanos ir pašaukimas – neatšaukiami* (Rom 11, 29)“ (ten pat).

5. Galima daug pasimokyti iš mūsų bendro paveldo, paimto iš Įstatymo ir Pranašų. Norėčiau priminti kai ką iš jo – pirmiausia solidarumą, siejantį Bažnyčią su žydų tauta „dvasinės tapatybės lygmeniu“, teikiančiu krikščionims progą atnaujinti „pagarbą žydiškajai Senojo Testamento interpretacijai“ (plg. Popiežiškoji Biblijos komisija. Žydų tauta ir jų šventieji raštai krikščionių Biblijoje. 2001, p. 12 ir 55); Dekalogo kaip bendrosios etinės žinios, amžinai reikšmingos Izraeliui, Bažnyčiai, netikintiesiems ir visai žmonijai, centrinę vietą; pareigą rengti ar įgyvendinti Aukščiausiojo karalystę „rūpinantis kūrinią“, Dievo patikėta žmogui dirbti ir atsakingai sergėti (plg. *Pr 2, 15*).

6. Pirmiausia Dekalogas – „Dešimt žodžių“, arba Dešimt įsakymų (plg. *Iš 20, 1–17; Įst 5, 1–21*), – iš Mozės Toros yra Dievo tautai etikos, vilties ir dialogo fakelas, tikėjimo ir moralės kelrodė, rodanti ir apšviečianti kelią visiems krikščionims. Tai visos žmonijos teisingo ir

meilės kupino gyvenimo švyturys bei norma, „didysis etikos kodeksas“. „Dešimt įsakymų“ parodo tai, kas gera ir bloga, tiesą ir klaidą, teisingumą ir neteisingumą, atitinka kiekvieno asmens teisingos sąžinės kriterijus. Jėzus pats tai dažnai primindavo, pabrėždamas poreikį veikliai įsipareigoti gyventi pagal įsakymus: „Jei nori įeiti į gyvenimą, laikykis įsakymų“ (*Mt 19, 17*). Žvelgiant iš šios perspektyvos, yra įvairių bendradarbiavimo ir liudijimo sričių. Norėčiau priminti tris, kurios ypač svarbios mūsų laikams.

„Dešimt įsakymų“ reikalauja, kad pripažintume vieną Viešpatį, nepasiduodami pagundai dirbdintis status, gamintis aukso veršius. Mūsų pasaulyje daugelis nepažįsta Dievo ar laiko jį nereikalingu, nereikšmingu mūsų gyvenimui, todėl kuriami kiti ir nauji dievai, kuriems žmogus lenkiasi. Žadinti mūsų visuomenėje atvirumą transcendentiniam matmeniui, liudyti vieną Dievą yra vertinga tarnyba, kurią žydai ir krikščionys gali vykdyti kartu.

„Dešimt įsakymų“ reikalauja gerbti gyvybę ir ginti ją nuo bet kokio neteisingumo ir piktnaudžiavimo, pripažįstant kiekvieno žmogiškojo asmens, sukurto pagal Dievo paveikslą ir panašumą, vertę. Kaip dažnai visose pasaulio dalyse, toli ir arti, trypiamas žmonių kilnumas, laisvė ir teisės. Drauge liudyti aukščiausią gyvybės vertę, atmetant visą savanaudiškumą, yra svarbus indėlis į naują pasaulį, kur viešpatautų teisingumas ir taika, pasaulį, paženklintą „šalom“, kurį Izraelio įstatymų leidėjai, pranašai ir išminčiai taip troško išvysti.

„Dešimt įsakymų“ reikalauja išlaikyti ir skatinti šventumą šeimos, kur vyro ir moters asmeninis ir abipusis, sąžiningas ir galutinis „taip“ atveria erdvę ateičiai, autentiškam kiekvieno žmogiškumui ir sykiu naujos gyvybės dovanai. Liudyti, kad šeima ir toliau tebėra esminė visuomenės ląstelė ir svarbiausia aplinka, kurioje mokomasi žmogiškųjų vertybių, yra vertinga tarnyba statydinanti žmogiškesnio veido pasaulį.

7. Kaip Mozė mokė „Klausykis, Izraeli“ (plg. *Įst 6, 5; Kun 19, 34*) ir Jėzus vėl patvirtina Evangelijoje (plg. *Mk 12, 19–31*), visi įsakymai sutraukti į įsakymą mylėti Dievą ir būti gailėstingam artimui. Tokia taisyklė akina žydus ir krikščionis mūsų laikais būti ypač dosnius vargšams, moterims ir vaikams, ateiviams, ligoniams, silpniesiems ir stokojuojantiems. Žydų tradicijoje yra įstabus Izraelio tėvų pasakymas: „Simonas Teisusis dažnai sakydavo: *Pasaulis remiasi trimis dalykais – Tora, kultu ir gailėstingumu*“ (*Aboth 1, 2*). Žydai ir krikščionys pašaukti įgyvendindami teisingumą ir gailėstingumą skelbti ir liudyti ateinančią Aukščiausiojo karalystę, kurios meldžiame ir dėl kurios kasdien darbuojamės.

► Popiežiaus katechezės

8. Šiuo keliu galime eiti kartu suvokdami ne tik tarp mūsų esančius skirtumus, bet ir tai, kad jei mums pavyktų sujungti širdis ir rankas atsiliepiant į Viešpaties kvietimą, jo šviesa priartėtų labiau ir apšviestų visas pasaulio tautas. Pažanga, padaryta per pastaruosius dešimt metų Tarptautinio katalikų ir žydų santykių komiteto ir ne per seniausiai Mišriosios Izraelio Vyriausiojo rabinato ir Šventojo Sosto komisijos, liudija mūsų bendrą valią tęsti atvirą ir nuoširdų dialogą. Rytoj čia, Romoje, Mišrioji komisija kaip tik susirinks į savo devintąjį susitikimą svarstyti „Katalikų ir žydų mokymo apie kūrinių ir aplinką“; linkime jai vaisingo dialogo tokia svarbia ir laiku pradėta tema.

9. Krikščionys ir žydai dalijasi dideliu bendru dvasiniu paveldu, meldžiasi tam pačiam Viešpačiui, turi tas pačias šaknis, tačiau dažnai vieni kitų nepažįsta. Mūsų pareiga, atsiliepiant į Dievo kvietimą, stengtis laikyti atvirą erdvę dialogui, abipusei pagarbai, didėjančiai draugystei, bendram liudijimui, turint prieš akis mūsų laikų iššūkius, kviečiančius mus bendradarbiauti žmonijos labai šiame pasaulyje, sukurtame visagalio ir gailestingo Dievo.

10. Galiausiai atskira mintis apie šį mūsų miestą Romą, kur, pasak popiežiaus Jono Pauliaus II, katalikų bendruomenė su savo vyskupu ir žydų bendruomenė

su savo vyriausiuoju rabinu gyveno viena greta kitos kone du tūkstančius metų. Tegu šią kaimynystę gaivina auganti broliška meilė, taip pat besireiškianti artimesniu bendradarbiavimu, kad tinkamai prisidėtume prie iškilusių problemų bei sunkumų sprendimo.

Meldžiu Viešpatį suteikti taikos dovaną pasauliui, pirmiausia Šventajai Žemei. Per savo piligriminę kelionę į ten praėjusių metų gegužę prie Jeruzalės Vakarinės sienos meldžiausi Jam, kuriam nėra negalimų dalykų, prašydamas: „Atsiusk savo taiką Šventajai Žemei, Artimiesiems Rytams, visai žmonijai; sujudink širdis tų, kurie šaukiasi Tavo vardo, kad jie nuolankiai žengtų teisingumo ir atjautos taku“ (Malda prie Jeruzalės Vakarinės sienos 2009 m. gegužės 12 d.).

Dar kartą keliu į Viešpatį padėką ir gyrių už šį susitikimą, prašydamas jo sustiprinti mūsų broliškus saitus ir pagilinti tarpusavio supratimą.

„Šlovinkite Viešpatį, visos tautos!
Aukštinkite jį, visos šalys!
Tikrai didis mums jo gerumas
ir Viešpaties ištikimybė amžina.
Aleliuja!“ (Ps 117).

Benediktas XVI

Apie ekumenizmą

2010 m. sausio 20 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Įpusėjo Maldos už krikščionių vienybę savaitė, ekumeninė iniciatyva, jau šimtmetį įgijusi pavidalą ir kasmet dėmesį atkreipianti į regimos krikščionių vienybės temą, kuri sužadina sąžinę ir visus tikinčiuosius į Kristų ragina šiam reikalui įsipareigoti. Pirmiausia kviečiama melstis sekant Jėzumi, prašiusiu Tėvo, kad jo mokiniai būtų „viena“, idant „pasaulis įtikėtų“ (Jn 17, 21). Atkaklus raginimas melsti Viešpaties sekėjų visiškos bendrystės yra autentiškiausia ir giliausia visų ekumeninių pastangų kryptis, nes vienybė pirmučiausia yra Dievo dovana. Juk, pasak Vatikano II Susirinkimo, „jis [Susirinkimas] pareiškia suprantąs, jog šis šventas siekimas sujungti visus krikščionis į vienos vienatinės Kristaus Bažnyčios vienybę viršija žmogaus jėgas ir

sugebėjimus“ (*Unitatis redintegratio*, 24). Todėl greta mūsų pastangų plėtoti broliškus santykius bei skatinti dialogą vis dar Bažnyčias ir Bažnytines bendruomenes skiriantiems nesutarimams išaiškinti ir išspręsti egzistuoja būtinybė patikliai ir sutartina melsti Viešpatį.

Šių metų tema paimta iš šventojo Luko evangelijos, tai paskutiniai Prisikėlusiojo žodžiai mokiniams: „Jūs esate šių dalykų liudytojai“ (Lk 24, 48). Popiežiškoji krikščionių vienybės skatinimo taryba, suderinusi su Bažnyčių ekumenine taryba „Tikėjimas ir konstitucija“, pasiūlyti temą paprašė ekumeninės grupės iš Škotijos, nes prieš šimtą metų, 1910 m. birželio 24 d., Edinburge buvo surengta pasaulinė konferencija dėl problemų, susijusių su nekrikščioniškuoju pasauliu. Tarp anuomet aptartų problemų minėta ir tai, jog dėl vis dar tarpusavyje susiskaldžiusių krikščionių objektyviai sunku įtikinamai skelbti Evangeliją nekrikščioniškajam pasauliui. Jei krikščionys rodosi Viešpaties nepažįstančiam, nuo jo nutolusiam ar Evangelijai abejingam pasauliui nevieeningi, negana to, dažnai ir susikivirčiję, tai ar įmanoma įtikinamai skelbti Kristų kaip vienintelį pasaulio Išganytoją ir mūsų ramybę? Nuo tos akimirkos vienybės ir

misijos santykis tapo esminiu visos ekumeninės veiklos matmeniu. Dėl šio savito indėlio Edinburgo konferencija lieka vienu iš šiuolaikinio ekumenizmo nepajudinamų taškų. Sulig Vatikano II Susirinkimu Katalikų Bažnyčia šią perspektyvą perėmė ir galingai parėmė pareikšdama, kad Kristaus mokinių susiskaldymas „ir atvirai prieštarauja Kristaus valiai, ir yra papiktinimas pasauliui, ir kenkia šventam uždaviniui skelbti Evangeliją visai kūriniųjai“ (*Unitatis redintegratio*, 1).

Štai į tokią teologinę ir dvasinę kontekstą įterpta šią savaitę apmąstymui ir maldai pasiūlyta tema – būtinybė bendrai liudyti Kristų. Trumpas kaip tema pasiūlytas tekstas: „Jūs esate šių dalykų liudytojai“ skaitytinas prieš akis turint visą Luko evangelijos 24-ąją skyrių. Glaustai prisiminkime šio skyriaus turinį. Iš pradžių moterys ateina prie kapo, pamato Jėzaus prisikėlimo ženklus ir praneša, ką matė, apaštalams bei kitiems mokiniams (8 eil.); tada pats Prisikėlusysis pasirodo mokiniams kelyje į Emausą, Simonui Petruui, o vėliau Vienuolikai ir kitiems susirinkusiems mokiniams (33 eil.). Jis atveria dvasią, kad ši suprastų, kas Rašte pasakyta dėl jo atperkamosios mirties ir prisikėlimo, ir taria: „Pradedant nuo Jeruzalės, jo vardu visoms tautoms bus skelbiama, kad atsivertų ir gautų nuodėmių atleidimą“ (47 eil.). Mokiniams, kurie „susirinkę“ ir tiesiogiai regėjo jo misiją, prisikėlęs Viešpats pažada dovanoti Šventąją Dvasią (plg. 49 eil.), kad jie išvien jį liudytų visoms tautoms. Iš šios užduoties – „Jūs esate šių dalykų liudytojai“ (*Lk* 24, 48), šios Maldos už krikščionių vienybę savaitės temos, – išplaukia du klausimai. Pirmasis: ką reiškia „šie dalykai“? Antrasis: kaip galime būti „šių dalykų“ liudytojai?

Turint prieš akis skyriaus kontekstą, „šie dalykai“ pirmiausia reiškia kryžių ir prisikėlimą: mokiniai matė Viešpaties nukryžiavimą, mato Prisikėlusįjį ir tada pradeda suprasti visą Raštą, kuriame kalbama apie kančios slėpinį ir prisikėlimo dovaną. Tad „šie dalykai“ yra Kristaus, tapusio žmogumi, dėl mūsų numirusio ir prisikėlusio, visada gyvo ir dėl to mums amžinąjį gyvenimą laiduojančio Dievo Sūnaus, slėpinys.

Tačiau, pažindami Kristų, – tai esminis dalykas – pažįstame Dievo veidą. Kristus pirmiausia yra Dievo apreiškimas. Visais laikais žmonės suvokė Dievo egzistenciją, vieno Dievo, kuris yra toli ir nesirodo. Kristuje tas Dievas pasirodo, tolimas Dievas tampa artimas. Tad „šie dalykai“, pirmiausia susiję su Kristaus slėpiniu, yra mums artimu tapęs Dievas. Tai apima dar vieną matmenį: Kristus niekada nėra vienas; jis atėjo pas mus, vienas numirė, tačiau prisikėlė, kad visus prieš savęs patrauktų. Kaip sako Raštas, Kristus susikuria kūną, suvienija visą žmoniją savo nemirtingo gyvenimo

mo tikrovėje. Taip Kristuje, suvienijančiame žmoniją, pažįstame žmonijos ateitį – amžinąjį gyvenimą. Tada galiausiai visa tai labai paprasta: pažįstame Dievą, pažindami Kristų, jo kūną, Bažnyčios slėpinį ir amžinojo gyvenimo pažadą.

Pereikime dabar prie antrojo klausimo. Kaip galime būti „šių dalykų“ liudytojai? Liudytojai galime būti tik per Kristaus pažinimą ir, pažindami Kristų, pažįstame Dievą. Kristaus pažinimas neabejotinai apima intelektualinį matmenį – sužinojimą to, ką suprantame apie Kristų, – tačiau jis smarkiai pranoksta intelektualinį procesą: tai – egzistencinis procesas, manojų „aš“ atvėrimo, perkeitimo Kristaus artybe bei galia procesas ir todėl kartu atsivėrimo visiems kitiems, kurie turi būti Kristaus kūnas, procesas. Taip išryškėja, kad Kristaus pažinimas, kaip intelektualinis ir pirmiausia egzistencinis procesas, yra tai, kas mus padaro liudytojais. Kitaip tariant, liudytojais galime būti tik tada, kai Kristų pažįstame iš pirmųjų rankų, o ne vien per kitus, kai pažįstame savo pačių gyvenime, asmeniškai susitikdami su juo. Iš tiesų sutikdami jį savo tikėjimo gyvenime, tampame liudytojai ir per tai galime prisidėti prie pasaulio naujybės, prie amžinojo gyvenimo. Dėl „šių dalykų“ turinio nuoroda mums pateikiama Katalikų Bažnyčios katekizme. Esmę to, ką Viešpats dovanuoja apreiškimu, Bažnyčia surinko ir sutraukė į Nikėjos-Konstantinopolio tikėjimo išpažinimą, kuris labai autoritetingas dėl to, kad „yra dviejų pirmųjų visuotinių Susirinkimų (325 ir 381 m.) vaisius“ (KBK, 195). Katekizme patikslinama, jog šis Simbolis „dar ir šiandien yra bendras visoms didžiosioms Rytų ir Vakarų Bažnyčioms“ (plg. ten pat). Taigi šiame Simbolyje pateikiamos tikėjimo tiesos, kurias krikščionys gali bendrai išpažinti ir liudyti, kad pasaulis įtikėtų, rodyti troškimą ir pastangas įveikti egzistuojančius prieštaravimus ryžtingai žengdami visiškos Kristaus Kūno bendrystės, vienybės linkme.

Maldos už krikščionių vienybę savaitės šventimas akins apmąstyti kitus ekumenizmui svarbius aspektus, pirmiausia didžiulę pažangą, per šimtą metų nuo Edinburgo konferencijos pasiektą santykių tarp Bažnyčių ir Bažnytinių bendruomenių srityje. Šiuolaikinis ekumeninis sąjūdis taip išsiplėtojo, kad praėjusiame šimtmetyje tapo svarbiu bažnytinio gyvenimo elementu, priminė visų krikščionių vienybės problemą ir padėjo tarp jų puoselėti bendrystę. Jis ne tik kaip atsakas į melės įsakymą prisideda prie Bažnyčių ir Bažnytinių bendruomenių broliško tarpusavio santykių, bet ir skatina teologines studijas. Be to, susieja konkretų Bažnyčių ir Bažnytinių bendruomenių gyvenimą su temomis, apimančiomis pastoraciją ir sakramentinį gyvenimą, kaip antai abipusis Krikšto pripažinimas, mišrių santuokų

klausimai, ypatingi *communicatio in sacris* atvejai aiškiai apibrėžtomis aplinkybėmis. Vadovaujantis tokia ekumenine dvasia, ryšiai per šį šimtmetį išsiplėtė apimdami sekmininkiškus, evangelikalinius bei charizminius sąjūdžius didesnio abipusio pažinimo labui, nors šioje srityje netrūksta ir didelių problemų.

Nuo Vatikano II Susirinkimo Katalikų Bažnyčia užmezgė broliškus santykius su visomis Rytų Bažnyčiomis ir Vakarų Bažnytinėmis bendruomenėmis, su didžiuma jų rengdama dvišalius teologinius dialogus, leidusius įvairiais klausimais pasiekti suartėjimo ar sutarimo ir taip sutvirtinti bendrystės saitus. Ką tik pasibaigusiais metais įvairūs dialogai pasistūmėjo teigiama linkme. Teologinio dialogo Mišrioji tarptautinė komisija spalio 13–16 d. Pafe, Kipre, surengtame 11-ajame visuotiniame susirinkime kartu su ortodoksų Bažnyčiomis ėmėsi esminės katalikų ir ortodoksų dialogo temos „Romos vyskupo vaidmuo pirmojo tūkstantmečio Bažnyčios bendrystėje“, tai yra laikotarpiu, kai Rytų ir Vakarų krikščionys gyveno visiškoje bendrystėje. Šis tyrimas vėliau išsiplės į antrąjį tūkstantmetį. Jau nekart kviečiau katalikus melstis už šį keblų ir visam ekumeniniam sąjūdžiui esmingai svarbų dialogą. Praėjusių metų sausio 26–30 d. panaši komisija susitiko ir su senosiomis ortodoksų Bažnyčiomis (koptų, etiopų, sirų ir armėnų). Tokios svarbios iniciatyvos liudija, koks gilus ir viltingas plėtojasi dialogas su visomis Rytų Bažnyčiomis, nesančiomis visiškoje bendrystėje su Roma, atsižvelgiant į kiekvienos savitumą.

Pernai nagrinėti įvairių dialogų su Vakarų Bažnytinėmis bendruomenėmis vaisiai per pastaruosius keturiasdešimt metų, didžiausią dėmesį skiriant dialogams su Anglikonų bendrija, Liuteronų pasauline federacija, Reformatų pasauline sąjunga ir Metodistų pasauline taryba. Šia tema Popiežiškoji krikščionių vienybės taryba parengė studiją, kur pateikiami klausimai, kuriais vedant dvišalius dialogus pasiekta suartėjimo, ir kartu nurodomos atviros problemos, dėl kurių pradėtinas naujas aptarimų etapas.

Tarp pastarojo meto įvykių norėčiau paminėti *Bendrojo pareiškimo dėl mokymo apie nuteisinimą* dešimtąsias metines, katalikų ir liuteronų, siekiant paskatinti dialogą tęsti, bendrai švėstas 2009 m. spalio 31 d.; Kenterberio arkivyskupo dr. Rowano Williamso, kuris taip pat vedė pokalbius dėl dabartinės Anglikonų bendrijos ypatingos situacijos, apsilankymą Romoje. Bendras įsipareigojimas plėtoti santykius ir dialogą yra teigiamas ženklas, rodantis, koks karštas yra vienybės troškimas, nepaisant visų skersai kelio stojančių problemų. Tai gi matome, jog mums tenka atsakomybė daryti viską, kas galima, kad tikrai pasiektume vienybę. Tačiau yra

dar ir kitas matmuo – dieviškojo veikimo matmuo, nes vien Dievas gali suteikti Bažnyčiai vienybę. „Pačių susikurtoji“ vienybė būtų žmogiška, o mes trokštame Dievo Bažnyčios, Dievo sukurtos Bažnyčios, kurią jis suvienys, kada panorės ir kada mes tam būsime pasirėngę. Taip pat turime neužmiršti didžiulės pažangos, per visus šiuos penkiasdešimt metų pasiektos bendradarbiavimo ir broliškų ryšių stiprinimo srityje. Sykiu būtina žinoti, kad ekumeninis darbas nėra tiesinis procesas. Juk senos, kitoje epochoje kilusios problemos tampa nereikšmingos, tačiau šiandienėje aplinkoje randasi naujų problemų ir sunkumų. Todėl nuolatos privalome būti pasirėngę apvalymo procesui, kurio metu Viešpats padaro mus gebančius būti vieningus.

Brangūs broliai ir seserys, prašau visus melstis už sudėtingą ekumenizmo tikrovę, už dialogo skatinimą ir už tai, kad krikščionys mūsų laikais iš naujo drauge šiam mūsų pasauliui liudytų ištikimybę Kristui. Teišklausau Viešpats mūsų ir visų krikščionių malda, ypač karštai keliamą į jį šią savaitę.

Apie pranciškonų ir dominikonų ordinus

2010 m. sausio 13 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Naujųjų metų pradžioje meskime žvilgsnį į krikščionybės istoriją ir pasižiūrėkime, kaip gali rutuliotis ir būti atnaujinta istorija. Joje galime išvysti, kad Dievo šviesos vedami šventieji yra tikrieji Bažnyčios ir visuomenės gyvenimo reformuotojai. Mokydami žodžiu ir liudydami pavyzdžiu, jie moka skatinti tvariai ir giliai atnaujinti Bažnyčią, nes patys yra iš pagrindų atnaujinti ir susilietę su tikrąja naujybe – Dievo buvimu pasaulyje. Ši guodžianti tikrovė, kad kiekvienoje kartoje gimsta šventųjų ir jie atnaujina kūrybiškumą, nuolatos lydi Bažnyčios istoriją per visas liūdnas bei neigiamų aspektų kupinas jos kelio atkarpas. Juk šimtmetis iš šimtmečio regime pabundant reformos ir atsinaujinimo jėgas, nes Dievo naujybė neišsemiama ir teikia vis naujų jėgų žengti į priekį. Tai nutiko ir XIII amžiuje, atsiradus ir ėmus nepaprastai plėtoti elgetaujančiųjų vienuolių ordinams – didelio atsinaujinimo pavyzdžiui naujoje istorijos atkarpoje. Elgetaujančiaisiais jie pavadinti dėl jiems būdingo bruožo – elgetavimo: kad galėtų gyventi įžadais ir įgyvendinti savo misiją, nuolankiai kliaudavosi ekonomine žmonių parama. Iš tuo laiku pasirodžiusių

elgetaujančiųjų ordinų svarbiausi yra mažesnieji broliai ir pamokslaujantieji broliai, žinomi kaip pranciškonai ir dominikonai. Taip jie vadinami pagal savo steigėjų Pranciškaus Asyžiečio ir Dominyko Guzmano vardus. Šie abu didieji šventieji išsiskyrė gebėjimu išmintingai skaityti „laiko ženklus“ ir suvokti iššūkius, kurie teko jų meto Bažnyčiai.

Pirmąjį iššūkį kelė įvairių grupių bei judėjimų, kurių nariai vadovavosi teisėtu autentiško krikščioniškojo gyvenimo troškimu, tačiau dažnai atsidurdavo už bažnytinės bendrystės ribų, plitimas. Jie iš pagrindų priešinosi turtingai ir gražiai Bažnyčiai, išsirutulijusiai suklestėjus vienuolystei. Pastarojo meto katechezėse kalbėjome apie Kliuni monastinę bendruomenę, visada traukusią ir jaunas bei dėl to gyvybiškai svarbias jėgas, ir gėrybes bei turtus. Tad suprantama, kad Bažnyčia iš pirmo žvilgsnio tapo turtinga ir kartu apimta sąstingio. Tokiai Bažnyčiai prieštaravo mintis, kad Kristus gimė neturtingas ir tikroji Bažnyčia turėtų būti vargšų Bažnyčia; tikrojo krikščioniškojo autentiškumo troškimas taip priešinosi empiriškai regimos Bažnyčios tikrovei. Čia galvoje turimi viduramžių vadinamieji neturto sąjūdžiai. Jie griežtai kovojo su ano meto kunigų bei vienuolių gyvensena, kaltindami, kad jie išdavė Evangeliją ir neapraktikuoja neturto, kaip pirmieji krikščionys. Šie sąjūdžiai vyskupų magisteriumui priešpriešindavo savo pačių „paralelinę hierarchiją“. Norėdami pateisinti savo sprendimus, jie, be to, skleidavo mokymus, nesuderinamus su katalikų tikėjimu. Štai, pavyzdžiui, katarų arba albigiečių sąjūdis vėl atgaivino senąsias erezijas, nuvertinusias bei paniekinusias materialųjį pasaulį, – priešinimasis turtui greitai virto priešinimusi pačiai materialiai tikrovei, imta neigti valios laisvę ir laikytis dualizmo, teigiančio, kad egzistuoja blogis kaip Dievui lygus pradas. Šie sąjūdžiai sulaukė atgarsio pirmiausia Prancūzijoje ir Italijoje ne tik dėl savo griežtos organizacijos, bet ir todėl, kad kritikavo Bažnyčioje vyravusią realią netvarką, sukeltą tikrai nepavyzdingo įvairių dvasininkijos atstovų elgesio.

Tuo tarpu pranciškonai ir dominikonai, sekdami savo steigėjų pėdomis, parodė, jog evangeliniu neturtu, Evangelijos tiesa kaip tokia įmanoma gyventi neatsiskiriant nuo Bažnyčios, parodė, kad Bažnyčia išlieka tikra bei autentiška Evangelijos ir ištikimybės Raštui vieta. Negana to, Dominykas ir Pranciškus liudijimo galios sėmėsi iš vidinės bendrystės su Bažnyčia ir popiežiaus institucija. Pašvęstojo gyvenimo istorijoje visiškai originaliu apsisprendimu šių ordinų nariai ne tik atsisakydavo asmeninių gėrybių nuosavybės, kaip nuo senovės darydavo vienuoliai, bet ir net nepageidavo, kad šių bendruomenių vardu būtų registruojamas nekilnojamas turtas ir žemės valdos. Šitai jie keti-

no liudyti itin kuklų gyvenimą, solidarizuodamiesi su vargšais ir pasitikėdami vien apvaizda, kasdien patikliai patikėdami save Dievo rankoms. Tokia asmeninė ir bendruomeninė elgetaujančiųjų ordinų gyvensena, sykiu visiškai laikantis Bažnyčios ir jos vyresnybės mokymo, sulaukė didelio teigiamo to meto popiežių Inocento III ir Honorijaus III atgarsio. Šią naują bažnytinę patirtį jie be išlygų rėmė, nes joje atpažino Dvasios balsą. Netrūko nė vaisių: nuo Bažnyčios atsiskyrusios neturto sąjūdžio grupės grįžo į bažnytinę bendrystę arba pamažu tirpo, kol galiausiai galutinai išnyko. Nors gyvename visuomenėje, kurioje „turėjimas“ dažnai ima viršų „būties“ atžvilgiu, šiandien žmonės labai jau trūs neturto ir solidarumo pavyzdžiams, tikinčiųjų rodomiems drąsiais apsisprendimais. Ir šiandien netrūksta panašių iniciatyvų – sąjūdžių, tikrai besiremiančių Evangelijos naujybe, radikaliai Evangelija gyvenančių bei atiduodančių save į Dievo rankas, kad tarnautų artimui. Pasaulis, kaip *Evangelii nuntiandi* priminė Paulius VI, mielai klausosi mokytojų, jei jie kartu yra ir liudytojai. Skleidžiant Evangeliją, šio mokymo niekada nevalia užmiršti – pačiam gyventi tu, ką skelbi, būti dieviškosios meilės veidrodžiu.

Pranciškonai ir dominikonai buvo liudytojai, tačiau ir mokytojai. Mat kitas jų laikais paplitęs poreikis buvo religinis ugdymas. Nemažai tikinčių pasauliečių, gyvenusių besiplečiančiuose miestuose, troško dvasiškai intensyvaus gyvenimo. Todėl jie pageidavo giliau pažinti tikėjimą ir būti vedami sunkiu, tačiau uždegančiu šventumo keliu. Laimei, elgetaujantieji ordinai mokėjo atsiliiepti ir į šį poreikį: šio sąjūdžio tikslas, galbūt pagrindinis tikslas, buvo skelbti Evangeliją parodant jos paprastumą ir kartu gelmę bei didybę. Labai uoliai imtasi pamokslavimo veiklos. Pasiklausyti pamokslų bažnyčiose ar po atviru dangumi susirinkdavo daugybė pasauliečių, dažnai tikros minios. Prisiminkime, pavyzdžiui, šventąjį Antaną. Aptarinėtos temos, artimos žmonių gyvenimui, pirmiausia dieviškųjų ir moralinių dorybių praktikavimas, pateikiant lengvai suprantamų pavyzdžių. Be to, mokyta formų, padedančių palaikyti maldos ir pamaldumo gyvenimą. Pranciškonai, pavyzdžiui, labai skleidė Kristaus žmogystės kultą, lydimą išpareigojimo sekti Viešpačiu. Taigi nestebina, jog daug žmonių, vyrų ir moterų, norėdavo, kad juos krikščioniškajame kelyje lydėtų pranciškonai ir dominikonai, paklausūs ir branginami dvasios palydovai ir nuodėmklausiai. Taip tikintys pasauliečiai, įkvėpti šventojo Pranciškaus ir šventojo Dominyko dvasingumo, pritaikyto jų gyvenimo būviui, ėmė burtis į draugijas. Galvoje turimi ir pranciškonų bei dominikonų tretieji ordinai. Kitaip tariant, „pasauliečių šventumo“ pasiūlymas patraukė daugybę žmonių. Kaip priminė Vatikano II Susirinkimas,

pašaukimas į šventumą skirtas ne keliems, bet visiems (plg. *Lumen gentium*, 40). Gyventi Evangelija įmanoma visomis gyvenimo aplinkybėmis ir atsižvelgiant į kiekvieno poreikius. Ir šiandien kiekvienas krikščionis turėtų siekti „aukštos krikščioniškojo gyvenimo kartelės“, kad ir kokiomis sąlygomis gyventų!

Elgetaujančiųjų ordinų reikšmė viduramžiais taip išaugo, kad pasauliečių institucijos bei darbo organizacijos, senosios korporacijos ir net civilinė valdžia neretai ieškodavo dvasinio šių ordinų narių patarimo rengdamos nuostatus ir net sprenddamos vidinius bei išorinius konfliktus. Pranciškonai ir dominikonai tapo dvasiniais viduramžių miestų gaivintojais. Vadovaudamiesi didele intuicija, jie įgyvendindavo pastoracijos strategiją, atitinkančią visuomenės pokyčius. Žmonėms iš kaimo keliantis į miestus, jie vienuolynus statydavo nebe kaimo vietovėse, bet miestuose. Norint plėtoti veiklą sielų labui, be to, buvo būtina judėti ten, kur diktudavo pastoraciniai poreikiai. Dar vienu inovaciniu apsisprendimu elgetaujantieji ordinai atsisakė senajai vienuolystei būdingo stabilumo principo. Mažesnieji broliai ir dominikonai, genami užsidegimo misionieriauti, keliaudavo iš vienos vietovės į kitą. Todėl jie pasirinko skirtingą negu didžiūma ordinų organizacinę formą. Vietoje tradicinės autonomijos, kuria mėgavosi kiekvienas vienuolynas, jie labiau vertino ordiną kaip tokį, generalinį vyresnįjį ir provincijų struktūrą. Tad elgetaujančiųjų ordinų nariai buvo geriau pasirengę tenkinti visuotinės Bažnyčios poreikius. Dėl tokio lankstumo galima buvo išsiųsti į misijas geriausiai tam tinkančius brolius, ir elgetaujantieji ordinai galop pasiekė Šiaurės Ameriką, Artimuosius Rytus, Šiaurės Europą. Toks lankstumas pagyvino atnaujintų misijų dinamiką.

Kitą didelį iššūkį kėlė tuo metu vykusios kultūrinės permainos. Nauji klausimai sužadindavo disputus universitetuose, atsiradusiuose XII a. pabaigoje. Mažesnieji broliai ir pamokslininkai nedelsdami taip pat įsitraukė į šią sritį ir studijavo bei dėstė garsiausiuose ano meto universitetuose, steigė studijų centrus, kūrė labai vertingus tekstus, davė pradžią tikroms mąstymo mokykloms, savo geriausiais laikais buvo pagrindiniai scholastinės teologijos atstovai, darė didelį poveikį mąstymo plėtrai. Elgetaujantiems ordinams priklausė iškiliausi mąstytojai, kaip antai šventasis Tomas Akvinielis ir šventasis Bonaventūras; ordinai darbdavosi kaip tik tokia naujosios evangelizacijos dinamika, iš naujo suteikusia ryžto mąstyti, puoselėti proto ir tikėjimo dialogą. Ir šiandien ugdytina „meilė tiesai ir tiesoje“, „intelektinė artimo meilė“, apšviečianti protą ir tikėjimą susiejanti su kultūra. Uolios pranciškonų ir dominikonų pastangos viduramžių universitetuose

akina, brangūs tikintieji, būti pažinimo vietose, siekiant kupiniems pagarbos ir įsitikinimo Evangelijos šviesa apšviesti pamatinius klausimus, susijusius su žmogumi, jo kilnumu ir jo amžinąja paskirtimi. Turėdamas prieš akis pranciškonų ir dominikonų vaidmenį viduramžiais, dvasinį atsinaujinimą, kuriam jie davė pradžią, pasaulyje jų paskleistą naujo gyvenimo dvelksmą, vienas vienuolis pasakė: „Tuo metu pasaulis vis labiau seno. Du ordinai atsirado Bažnyčioje, kuriai, kaip ereliui, grąžino jaunystę“ (Burchardas Ursbergietis. *Chronicon*).

Brangūs broliai ir seserys, šių metų pradžioje melskime Šventąją Dvasią dovanoti Bažnyčiai amžinąją jaunystę: teleidžia ji kiekvienam pajusti neatidėliotinę poreikį nuosekliai ir drąsiai liudyti Evangeliją, kad niekada netrūktų šventųjų, leidžiančių suspindėti Bažnyčiai kaip visada tyrai bei gražiai nuotakai, be dėmės bei raukšlės ir gebančiai nugalimai patraukti pasaulį prie Kristaus, kuris yra jos išganymas.

Apie Petrą Lombardą

2009 m. gruodžio 30 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Paskutinėje metų audiencijoje norėčiau pakalbėti apie Petrą Lombardą, teologą, gyvenusį XII a. ir labai išgarsėjusį, nes vienas iš jo veikalų, pavadintas „Sentencijomis“, daug amžių naudotas kaip teologijos vadovėlis.

Taigi kas buvo tas Petras Lombardas? Nors informacijos apie jo gyvenimą nedaug, pagrindines biografijos linijas įmanoma rekonstruoti. Petras gimė XI ir XII a. sąvartoje netoli Novaros, Šiaurės Italijoje, srityje, kadaise priklausiusioje langobardams. Dėl šios priežasties jis gavo pravardę Lombardas. Petras priklausė kukliai gyvenusiai šeimai – tokią išvadą galime padaryti iš rekomendacinio laiško, kurį Bernardas Klervietis parašė Gildvinui, Paryžiaus Šv. Viktoro abatijos vyresniajam, prašydamas jo nemokamai apgyvendinti Petrą, norėjusį atvykti į Paryžių studijuoti. Iš tiesų viduramžiais mokytis ir svarbią padėtį bažnytiniame bei socialiniame gyvenime galėdavo įgyti ne tik kilmingieji ar turtingieji, bet ir tokie iš prastuomenės kilę žmonės kaip, pavyzdžiui, popiežius Grigalius VII, nenusileidęs imperatoriui Henrikui VI, arba Mauricijus Sulietis, Paryžiaus arkivyskupas, davęs nurodymą pastatyti Dievo Motinos katedrą. Jis buvo vargšo valstiečio sūnus.

Petras Lombardas pradėjo studijas Bolonijoje, tęsė Reimse ir galiausiai Paryžiuje. Nuo 1140 m. jis mokė prestižinėje Dievo Motinos katedros mokykloje. Kaip gerbiamam ir vertinamam teologui popiežius Eugenijus III jam pavedė išnagrinti Gilberto Poriečio mokymą, kėlusį daug diskusijų, nes manyta, kad jis ne visiškai atitinka tikrą tikėjimą. Tapęs kunigu, 1159 m. buvo paskirtas Paryžiaus vyskupu. Po metų, 1160-aisiais, mirė.

Kaip visi to meto teologai, Petras irgi rašė kalbas ir Šventojo Rašto komentarus. Tačiau jo šedevras yra keturios „Sentencijų“ knygos. Šis tekstas atsirado siekiant didaktinių tikslų. Remiantis anuomet taikytu teologijos metodu, pirmiausia būdavo būtina žinoti, studijuoti ir komentuoti Bažnyčios tėvų ir kitų autoritetingais laikytų rašytojų mintis. Todėl Petras surinko labai daug dokumentacijos, kurią daugiausia sudarė didžiųjų lotyniškųjų tėvų, pirmiausia šv. Augustino, mokymai, ir buvo atviras jo meto teologų indėliui. Be kita ko, jis taip pat naudojosi tik neseniai Vakaruose tapusia žinoma graikų teologijos enciklopedija „Tikrasis tikėjimas“, parengta šv. Jono Damaskiečio. Didelis Petro Lombardo nuopelnas tas, kad jis surinktą ir rūpestingai atrinktą medžiagą sistemiškai ir dariniai sudėstė. Apskritai vienas iš teologijos bruožų yra vientisai ir tvarkingai išdėstyti tikėjimo paveldą. Tad jis sentencijas, tai yra patristinius šaltinius įvairiomis temomis, suskirstė į keturias knygas. Pirmoji knyga skirta Dievui ir Trejybei, antroji – sukūrimui, nuodėmei ir malonei, trečioji – Įsikūnijimo slėpiniui ir Atpirkimo darbui, kartu išsamiai aptariant dorybes, ketvirtoji – sakramentams ir galutiniais, arba amžinojo gyvenimo, dalykams, *Novissimi*. Visuminiu žvilgsniu aprėpiamos kone visos katalikų tikėjimo tiesos. Glaustas, aiškus, tvarkingas, schemiškas ir visada nuoseklus dėstymas lėmė nepaprastą Petro Lombardo „Sentencijų“ sėkmę. Studentams jos būdavo patikima mokymosi priemonė, o jomis besinaudojantiems auklėtojams bei mokytojams suteikdavo pakankamai erdvės žinioms praplėsti. Pranciškonų teologas Aleksandras Halietis, jau kitos kartos atstovas, suskirstė „Sentencijas“ į smulkesnius skyrius, palengvinusius jų studijas bei naudojimąsi jomis. Net didieji XIII a. teologai Albertas Didysis, Bonaventūras Banjoredžietis ir Tomas Akvinitietis savo akademinę veiklą pradėjo nuo Petro Lombardo „Sentencijų“ keturių knygų komentavimo, papildydami jas savo apmąstymais. Lombardo tekstas naudotas visose teologijos mokyklose iki XVI a.

Norėčiau pabrėžti, kad sistemingas tikėjimo išdėstymas yra būtinas reikalavimas. Juk atskiros tiesos viena kitą apšviečia, o jų vientisa visuma leidžia išryškėti Dievo išganomojo plano darnai ir Kristaus slėpinio centriškumui. Kviečiu visus teologus ir kunigus, vado-

vaujantis Petro Lombardo pavyzdžiu, niekada neišleisti iš akių krikščionių mokymo visumos ir taip atsiliepti į šiandienį fragmentacijos bei pavienių tiesų nuvertinimo pavojų. Katalikų Bažnyčios katekizme ir to paties katekizmo Santraukoje mums kaip tik pateikiamas visas krikščioniškojo Apreiškimo vaizdas, priimtinas su tikėjimu bei dėkingumu. Taip pat norėčiau paraginti pavienius tikinčiuosius ir krikščionių bendruomenes kuo labiau pasinaudoti šiomis priemonėmis tikėjimo turiniui giliau pažinti. Jis prieš mūsų akis iškils kaip įstabi simfonija, kalbanti apie Dievą ir jo meilę bei akinianti mus tvirtai jo laikytis ir veikliai atsiliepti.

Norėdamas parodyti, kad dar ir šiandien įdomu skaityti Petro Lombardo „Sentencijas“, pateiksiu du pavyzdžius. Įkvėptas Pradžios knygos Augustino komentarų, Petras klausia, kodėl moteris buvo sukurta iš vyro šonkaulio, o ne iš jo galvos ar kojų. Petras aiškina: „Ji buvo sukurta nei kaip vyro valdovė, nei kaip jo vergė, bet kaip palydovė“ („Sentencijos“, 3, 18, 3). Tada, vis dar remdamasis patristiniu mokymu, jis priduria: „Šiuo aktu vaizduojamas Kristus ir Bažnyčios slėpinys. Juk kaip moteris buvo sukurta iš Adomo šonkaulio, kai šis miegojo, taip ir Bažnyčia gimė iš sakramentų, ėmusių tekėti iš ant kryžiaus užmigusio Kristaus šono, tai yra iš kraujo ir vandens, kuriais buvome atpirkti iš nuodėmės, o mūsų kaltę nuplauta“ („Sentencijos“, 3, 18, 4). Šie apmąstymai tebėra reikšmingi ir mūsų dienomis, krikščioniškosios santuokos teologijai bei dvasingumui smarkiai pagilinus analogiją su jungtuviniu Kristaus ir Bažnyčios santykiu.

Kitame vieno iš savo pagrindinių veikalų tekste Petras Lombardas, aptardamas Kristaus nuopelnus, klausia savęs: „Kodėl tada [Kristus] nori kentėti ir mirti, jei jo dorybių pakako gauti sau visus nuopelnus?“ Jo atsakymas skvarbus ir paveikus: „Tau, o ne sau.“ Tada jis vėl klausia ir atsako, tarsi atkurdamas diskusijas, vykdavusias per viduramžių teologijos mokytojų pamokas: „O kokia prasme jis dėl manęs kentėjo ir mirė? Kad jo kančia ir mirtis būtų tau pavyzdys ir pagrindas. Dorybės ir nuolankumo pavyzdys, šlovės ir laisvės pagrindas; ligi mirties klusnaus Dievo parodytas pavyzdys, tavo išlaisvinimo ir palaimos pagrindas“ („Sentencijos“, 3, 18, 5).

Iš svarbių Petro Lombardo indėlių į teologijos istoriją norėčiau priminti jo traktatą apie sakramentus, kuriuos jis, sakyčiau, galutinai apibrėžė: „Sakramentu tikrąją prasme vadinamas Dievo malonės ženklas ir regimas neregimosios malonės pavidalas tokiu būdu, kad jis yra ir jos paveikslas, ir priežastis“ (4, 1, 4). Šiuo apibrėžimu Petras Lombardas nusako sakramentų esmę: jie yra malonės priežastis, tikrai geba

perteikti dieviškąjį gyvenimą. Vėlesni teologai niekada neatsisakė tokio požiūrio ir laikėsi materialiojo ir formaliojo elemento perskyros, pateiktos „Sentencijų mokytojo“ – Petro Lombardo. Materialusis elementas yra apčiuopiama, regima tikrovė, formalųjį elementą sudaro tarnautojo tariami žodžiai. Pilnatviškam ir galiojamam sakramentų šventimui esmingai svarbūs abu elementai – materija, tikrovė, kuria Viešpats regimai mus palyti, ir žodis, perteikiantis dvasinę reikšmę. Per Krikštą, pavyzdžiui, materialusis elementas yra vanduo, pilamas ant vaiko galvos, o formalusis – formulė: „Krikštiju tave vardan Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios.“ Negana to, Petras Lombardas paaiškino, kad sakramentai vieninteliai objektyviai perteikia dieviškąją malonę ir jų yra septyni: Krikšto, Sutvirtinimo, Eucharistijos, Atgailos, Ligonijų patepimo, Šventimų ir Santuokos (plg. „Sentencijos“, 4, 2, 1).

Brangūs broliai ir seserys, labai svarbu suvokti, koks brangus ir būtinas kiekvienam krikščioniui yra sakramentinis gyvenimas, kai krikščionių bendruomenėje Viešpats perteikia šią materiją ir palyti bei perkeičia

mus. Pasak Katalikų Bažnyčios katekizmo, sakramentai yra galios, einančios iš visuomet gyvo ir gyvybę teikiančio Kristaus kūno, Šventosios Dvasios veiksmai (plg. 1116). Šiais mūsų švenčiamais Kunigų metais raginu kunigus, pirmiausia atsakingus už sielas, kad galėtų padėti tikintiesiems, pirma patiems praktikuoti intensyvų sakramentinį gyvenimą. Tegu sakramentai būna švenčiami kilniai ir gražiai, asmeniškai susikauptiant ir dalyvaujant bendruomenei, jaučiant Dievo artumą ir degant troškimu misionieriauti. Sakramentai yra didžiausias Bažnyčios lobis, todėl visi privalome juos švęsti gaudami dvasinės naudos. Per juos mūsų gyvenimą palyti nuolat įstabus įvykis – per regimus ženklus pas mus ateina, mus nuplauna, perkeičia ir leidžia dalytis savo dieviškąja draugyste Kristus.

Brangūs bičiuliai, priartėjome prie metų pabaigos ir Naujųjų metų slenksčio. Tikiuosi, kad mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus draugystė lydės mus kiekvieną beprasidedančių metų dieną. Kristaus draugystė mus teapšviečia ir teveda, padėdama būti ramybės, jo ramybės žmonėmis. Visiems laimingų Naujųjų Metų!

Lietuvos vyskupų kreipimasis į visus tikinčiuosius ir Lietuvos gyventojus dėl paramos nuo žemės drebėjimo nukentėjusiems Haičio gyventojams

2010 m. sausio 19 d.

Brangūs broliai ir seserys,

Visus mus pasiekė žinios apie žemės drebėjimą Haiityje, skurdžiausioje Pietų Amerikos valstybėje. Šis galin gas žemės drebėjimas tapo nacionaline tautos tragedija, atnešusia gausybę skaudžių padarinių – sugriauta daugybė pastatų, žuvo tūkstančiai žmonių, tūkstančiai sužeistųjų, kurie liko be pastogės, tinkamo maisto, vandens, medikamentų, slaugos ir medicininės pagalbos. Visam nusiaubtam regionui iškyla ligų proveržio grėsmė, nes daugelis žuvusiųjų dar neatrasti. Kylanti įtampa tarp gyventojų, kurių dauguma, ypatingo skurdo paliesti, gali prasiveržti smurto proveržiu.

Katalikų Bažnyčia Lietuvoje reiškia savo gilią užuojautą visiems nukentėjusiems nuo šios tragedijos ir išreiškia savo maldos solidarumą bei ragina visus tikinčiuosius ir geros valios žmones ištiesti savo dosnią pagalbą šiam kraštui.

Taip pat Lietuvos *Caritas* renka aukas pagalbai nukentėjusiems nuo žemės drebėjimo Haiityje:

AB „Swedbank“
Lietuvos *Caritas*
į/k 192066334
LT257300010115125026

Mokėjimo paskirties nuoro doje rašyti: „*parama Haiičiui*“.

Visose Lietuvos bažnyčiose bus renkamos aukos žemės drebėjimo Haiityje padariniams šalinti. Ypač savo maldose prisiminkime visus žuvusius, tarp kurių yra ir katalikų vyskupas, seminaristai, kunigai.

Nuoširdžiai kviečiame ir raginame visus atsiliepti į šią *maldos ir materialinės pagalbos solidarumo akciją* ir savo auka paremti žmogiškumo tragediją išgyvenančius brolius ir seseris Haiityje. Palaikykime jų viltį atstatyti savo namus.

Dosnasis Dievas teatlygina kiekvienam atvėrusiam savo širdį ir išreiškusiam savo asmeninę pagalbą jos reikalingiems žmonėms.

Lietuvos vyskupai

Ekumeninės pamaldos

Sausio 22 d. vakare Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje Kaune vykusioms ekumeninėms pamaldoms vadovavo parapijos vikaras kun. Vincas Kudirka, kartu meldėsi kan. Juozas Gražulis, taip pat svečias Kauno stačiatikių Apreiškimo Švč. Dievo Motinai parapijos dvasininkas t. Igoris Rinkievičius. Pamaldose dalyvavo ir Kauno evangelikų baptistų bendruomenės nariai, nemažai jaunimo, taip pat ir Kauno kunigų seminarijos klierikų. Per pamaldas giedojo Prisikėlimo parapijos jaunimo choras „Vynmedis“, kelias giesmes pagiedojo stačiatikių giedotojos.

Pamaldoms vadovavęs kun. V. Kudirka jų pradžioje kvietė melsti visiems krikščionims reikalingo Dievo gailestingumo, išsakyti savo maldavimus ir pasitikėjimą Dievu. „Vynmedžio“ jaunuolių jautriai sugiedota „Pas mano Tėvą duonos apščiau...“ bei stačiatikių giesmės kiekvieną pamaldų dalyvį grėžė į krikščionių susiskaldymo žaizdą, leido nors maža dalele išgyventi jos sunkumą ir su pasitikėjimu atiduoti tai gydančiam Viešpačiui.

Kun. V. Kudirkos pamokslo žodžiai priminė visiems, kad žmogus gyvenime daug ko negali pasirinkti, netgi išpažįstamo tikėjimo, tačiau kaip jis skelbs Dievą, kaip garbins jį savo gyvenimu, priklauso nuo jo paties. Per pamokslą sakyta, jog turint prieš akis pasaulio krikščionių įvairovę bendra ekumeninė malda padeda krikščionims suvokti, jog jie yra viena šeima, ne priešai, bet linkintys vienas kitam, lygiai kaip ir kiekvienam šalia esančiam žmogui, gero.

-kait-

Sausio 13-oji

Kaune

Sausio 13 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje ryto šv. Mišiose dėkota Viešpačiui už laisvės dovaną, drauge maldoje prisimenant žuvusius Tėvynės nepriklausomybės gynėjus. Liturgijai vadovavo

Lietuvos Caritas renka aukas nukentėjusiesiems Haiityje

Lietuvos Caritas, prisidėdamas prie Caritas Internationalis pagalbos nukentėjusiesiems Haiityje programos, atidarė specialiąją banko sąskaitą lėšoms rinkti. Caritas atstovai kreipėsi į visuomenę prašydami pinigines aukas pervesti į sąskaitą LT257300010115125026, mokėjimo paskirties laukelyje įrašius „Parama Haiičiui“.

„Informaciją iš Caritas Internationalis bei Caritas Europa gauname kas kelias minutes. Žinodami, jog aukų skaičius kur kas didesnis nei pradžioje skelbti 100 tūkstančių, negalėjome likti abejingi. Todėl kreipiamės į Lietuvos žmones, socialiai atsakingas įmones prašydami paremti žemės drebėjimo Haiityje aukas“, – sakė Lietuvos Caritas atstovė ryšiams su visuomene Laima Petraitytė.

Naujausiame Caritas Europa pranešime rašoma, jog ir naujieji, ir jau anksčiau humanitarinės pagalbos projektuose dalyvaujantys Caritas savanoriai nenukentėjo. Port o Prese nukentėjusiesiems dalijami maisto produktai, vanduo, drabužiai, higienos reikmenys, savanoriai taip pat dalyvauja dingusiųjų paieškoje. Nepaisant to, ir maisto, ir švaraus vandens nuolat trūksta, todėl baiminamasi, jog gali kilti choleros ir dizenterijos epidemijos.

Iki šiol Caritas organizacijos iš viso pasaulio į Haitį išsiuntė 200 tūkst. apklotų, 15 tūkst. palapinių, vandens talpyklų, maisto, geriamojo vandens, dezinfekcijos priemonių. Dvidešimt sunkvežimių pirmosios pagalbos priemonių į Port o Prensą buvo pristatyti sausio 17 d. Taip pat išsiųstos dvi mobiliosios operacinės, dar šešias mobiliąsias klinikas numatoma pristatyti šiomis dienomis.

Didžiausią paramą nukentėjusiesiems nuo žemės drebėjimo Haiityje kol kas suteikė Olandijos, Danijos, Vokietijos Caritas organizacijos ir Jungtinių Amerikos Valstijų Katalikų pagalbos tarnybos (CRS – Catholic Relief Services).

-lci-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Sausio 6 d. Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas vyko Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčioje, kur pernai spalio 18-ąją, per Šv. Luko, dailininkų ir menų globėjo, šventę, buvo iškilmingai atidarytas Bažnytinio paveldo muziejus.

Muziejaus tikslas – apsaugoti bažnytinį paveldą, kad jis nebūtų išmestas, sunaikintas, išskirstytas, išblaškytas po įvairius muziejus. Todėl kartu su muziejumi steigiamos ir saugyklos. Kunigai raginti neišmesti susidėvėjusių, nenaudojamų liturginių drabužių, knygų, indų, o juos patikėti Bažnytinio paveldo muziejui, kad restauruoti daiktai galėtų būti eksponuojami sakralioje aplinkoje arba grąžinti naudoti liturgijoje.

Kunigams eksponatus parodė ir ekskursiją po muziejų bei jo saugyklas surengė Bažnytinio paveldo muziejaus direktorė dr. Sigita Maslauskaitė. Ekskursija paprastai pradeda nuo didžiųjų bažnyčios durų lankytojams sudarant procesijos įvaizdį. Bažnyčios lankytojus pasitinka spalvingi procesijų žibintai, toliau – bažnytinėse procesijose naudojami kryžius, smilkytuvas, speciali lazda, su kuria žingsniuojantis patarnautojas praskindavo kelią tarp maldininkų. Bažnyčios presbiterijoje eksponuojami vertingiausi Vilniaus katedros lobyno liturginiai reikmenys: monstrancijos, taurės ir kiti indai. Bažnyčios erdvėje

įrengtoje ekspozicijoje pristatomi vertingiausi muziejaus eksponatai iš Vilniaus miesto šventovių: katedros, Šv. apaštalu Petro ir Povilo, Šv. Mikalojaus, Šv. Teresės bažnyčių. Vilniaus arkivyskupijos bažnyčių taurės, monstrancijos bei relikvijoriai – išraiškingi maldingumo tradicijos liudytojai ir auksakalystės šedevrai. Stiklo vitrinose išdėlioti puošnūs bažnytinės tekstilės pavyzdžiai, kiti meniški liturginiai reikmenys. Bažnyčios zakristijoje eksponuojami liturginiai drabužiai, bažnytinėse apeigose naudojami daiktai. Ant vargonų choro įrengtos didžiulės liturginių drabužių spintos. Jose saugomi senoviniai arnotai. Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija skiriasi nuo kitų muziejų ekspozicijų: eksponatai tarnauja liturgijai ir, kiek tik tai bus įmanoma meno kūrinį išsaugojimo požiūriu, šiai paskirčiai bus naudojami ir ateityje. Šio muziejaus ekspoziciją numatoma nuolat keisti.

Muziejaus direktorė dėkojo kunigams, iš savų parapijų paskolinusiems įvairių vertybių. Prireikus, jos bus gražintos bendruomenėms. Muziejuje pradėtos rengti edukacinės programos moksleiviams, paskaitos, konferencijos, koncertai, knygų pristatymai. Šiuolaikinės pedagogikos priemonėmis kūrybiniai užsiėmimai pritaikomi skirtingoms amžiaus grupėms atsižvelgiant į lankytojų gebėjimus ir lūkesčius. Kunigai raginami apie muziejų papasakoti mokyklose, sudaryti sąlygas įvairioms parapijiečių grupėms aplankyti ir apžiūrėti unikalius eksponatus. Bažnyčia – sakrali aplinka, tinkanti pagarbiai saugoti ir žmonėms pristatyti krikščioniškojo meno vertybes, kurios didesnei Dievo garbei kaip tik šiai bendrijai ir buvo geradarių padovanotos.

Vilniaus Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčią 1594 m. pastatydino jos fundatorius, LDK valstybės veikėjas Leonas Sapiega. Bažnyčios altorinėje dalyje tebėra puošnus Leono Sapiegos ir jo dviejų žmonių antkapinis paminklas, laikomas didžiausiu Lietuvoje memorialiniu statiniu, renesansinės architektūros pavyzdžiu.

Po ekskursijos Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius kun. Žydrūnas Vabuolas pranešė, kad sausio 16 d. suteikiami diakonų šventimai penkiems iš Vilniaus arkivyskupijos kilusiems klierikams ir vienam Gailastingumo vienuolijai priklausančiam broliui, kuris taip pat mokosi šioje seminarijoje.

Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis ragino kunigus dalyvauti birželio mėnesį Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vykiančiose kunigų rekolekcijose, kurioms vadovaus popiežiaus pamokslininkas kun. Raniero Cantalamessa.

Kardinolas akino kunigus nuolat atnaujinti teologinį pažinimą, rūpintis savo dvasiniu gyvenimu, reguliariai atlikti išpažintį. Buvo pranešta apie trumpas rekolekcijas sausio 20 d. ir vasario 24 d., kurias rengia *Opus Dei* prelatūros kunigai Vilniaus Visų Šventųjų bažnyčioje.

Kardinolas informavo, jog vasario 3–5 d. Šv. Juozapo kunigų seminarijoje bus organizuojamas kunigams skirtas moralinės teologijos žinių atnaujinimo kursas „Kaip šiandien gyventi krikščionišką gyvenimą?“ apie sąžinės ugdymą. Konferencijas skaitys, pasidalijimo grupelėms gaires nurodys moralinės teologijos daktaras kun. Vidas Balčius.

Kitas kunigų susirinkimas vyks Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje.

-ksb-

vyskupas augziliaras Jonas Ivanauskas, koncelebravo kurijos kancleris mons. Adolfas Grušas, prel. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS, mons. Vytautas Grigara- vičius ir mons. Artūras Jagelavičius.

Pamokslą pasakęs vysk. J. Ivanauskas atkreipė dėmesį, jog visa žmonijos vergija kyla iš nuodėmės, nes nuodėmė kaip šešėlis nuolat seka žmogų. „Tik atgaila ir atsivertimas yra kelias į išsivadavimą“, – sakė vyskupas atkreipdamas dėmesį, jog tikrasis atsivertimas ateina iš Dievo malonės, per maldos pagalbą, ir tik tai yra tikrasis kelias į laisvę. Primindamas Lietuvos vyskupų šiemet paskelbtus Padėkos už laisvę metus, kurie bus minimi ir Kauno arkivyskupijoje, vyskupas pabrėžė, jog tikrosios laisvės pagrindas yra Dievas.

Šiluvoje

Sausio 13-ąją, Lietuvos laisvės gynėjų dieną, Šiluvos Švč. M. Marijos Gimimo bazilikoje vidurdienį aukotos šv. Mišios, kuriose melstasi už tėvynės laisvės gynėjus, sudėjusius gyvybes ant laisvės aukuro, prašyta Viešpaties leisti būti vieninga tauta ir žengti į ateitį. Melstis šiomis intencijomis atvykusius piligrimus, tarp kurių buvo nemažai Jurbarko dekanato tikinčiųjų, kunigų, šio krašto valdžios žmonių, pakvietė pamaldoms vadovavęs Panevėžio vyskupas emeritas Juozas Preikšas. Šv. Mišias koncelebravo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis, kiti dvasininkai.

„Ši diena neeilinė. Prieš 19 metų plieno tankai norėjo sutripti dar liaunus laisvės daigus. Laisvė buvo apginta susikaupimu, vienybe, malda“, – sakė per pamokslą vysk. J. Preikšas, pabrėždamas, jog Dievas tikrai mums padarė stebuklą, ir aiškiai pamatėme, jog „dvasia stipresnė už plieną“.

Pakvietęs džiaugtis laisve, savo gyvenimu, ganytojas atkreipė dėmesį, jog Jėzaus stebuklas Kanos vestuvėse – vandens pavertimas vynu išties buvo santuokos palaiminimas, apgailesta-

vo, jog šeimose nedaug džiaugsmo, nes jose nebėra vietos to džiaugsmo ir laimės šaltiniui Kristui, norinčiam ir šiandien su šeimomis dalytis savo malonėmis.

-kait-

Vakaras jaunimui

Kauno arkivyskupijos jaunimo centras, sumanęs kviesti jaunus žmones į savo rengiamus vakarus įvairiomis ugdančiomis ir brandinančiomis temomis kiekvieno mėnesio trečios savaitės trečiadieniais, sausio 20-ąją surengė vakarą tema: „Kas aš esu – Dievo kūrinys ar gamtos išdaiga?“ Šiam vakarui pranešimą parengė kun. dr. Andrius Narbekovas, VDU Santuokos ir šeimos centro direktorius. Renginys sulaukė ypač gausiai į jį susirinkusio jaunimo susidomėjimo. Dalyvavo studentų, ateitininkų, daug moksleiviško amžiaus jaunuolių, atvykusių su parapijų jaunimo grupių vadovais iš įvairių ne tik Kauno, bet ir kitų arkivyskupijos parapijų. Dar neprasidėjus vakarui, jo rengėjams tapo aišku, jog teks skubiai persikelti į erdvesnę salę, kad visi sutiltų.

Renginys pradėtas linksmu kelių minučių filmu ir kūrybiniais piešinukais atkreipiant dėmesį į svarbų kiekvienam žmogui klausimą, kieno – Dievo ar gamtos kūrinys, o gal tik jos išdaiga jis yra. Pasitelkdamas vaizdo medžiagą, kun. A. Narbekovas skleidė jaunimui dieviškąją žmogaus kilmės mintį, jos santykį su evoliucijos teorija, mokslo išradimais, neatsiejamai pabrėždamas Kūrėjo numatytą žmogaus „kilmę“ – gimti dviejų vienas kitą mylinčių tėvų šeimoje. Buvo pateikta svarių argumentų, padedančių jaunimui geriau orientuotis, koks yra modernių biotechnologijų, vaistų, klonavimo, kontracepcijos, grožio industrijos santykis su žmogaus gyvybe, kuri turi neprilygstamą vertę Dievo akyse ir kuri, deja, stokoja žmogaus pagarbos ir vertės supratimo. Renginio dalyviai pranešimo pabaigoje drąsiai ir aktyviai klausinėjo pranešėją aptariama tema.

Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija

Sausio 14-ąją Kauno kurijoje surengta pirmoji šiais metais arkivyskupijos kunigų konferencija. Pirmojoje dalyje aptarti Kauno arkivyskupijos antrojo sinodo nutarimai, susiję su parapijos kaip svarbiausios sielovadinio darbo vietos organizaciniais klausimais. Antrojoje dalyje kunigams pristatytos LVK paskelbtų Padėkos už laisvę metų minėjimo arkivyskupijoje gairės.

Apie parapijos gyvenimo organizavimą pagal Sinodo nutarimus kalbėjo arkivyskupijos vyskupas augziliaras Jonas Ivanauskas. Jis aptarė šventines parapijų vizitacijas (rengiamas sekmadieniais, kai gali būti teikiamas Sutvirtinimo sakramentas) ir darbinės vizitacijas, per kurias susitinkama su bažnyčios tarnautojais, aplankomos pagal klebono rekomendaciją ir kitos parapijos teritorijoje esančios institucijos. Aptarta vietos ordinaro paskirto klebono atsakomybė už parapijos sielovadą, apimanti rūpinimąsi ir tikinčiaisiais, ir visais parapijos teritorijoje gyvenančiais žmonėmis. Kunigų dėmesys atkreiptas į tai, jog Sinodo nutarimai parapiją pirmiausia apibrėžia kaip „tikėjimo, maldos ir krikščioniškos artimo meilės mokyklą“. Vysk. J. Ivanauskas pabrėžė ir Sinode numatytą pasauliečių įtraukimą į sielovadą, jų pakvietimą, palaikymą, numatymą konkrečioms sritims, teisingą darbo apmokėjimą. Pabrėžta ir gyvo ryšio su mokyklomis svarba. Atkreiptas dėmesys į kai kuriuos liturgijos šventimo aspektus, pvz., bendruomeninį giedojimą, tinkamą patarnautojų, lektorių pasirengimą skelbti Dievo žodį. Vysk. J. Ivanauskas pasidžiaugė milžiniška pažanga dėl sąlygų sielovadai sudarymo visose arkivyskupijos parapijose bei dekanatuose, įkuriant tam pritaikytas patalpas bei įdarbinant pasauliečius. Ganytojas atkreipė dėmesį į parapijų sielovadinų planų parengimą, jų gyvumą, konkretumą ir sąsajas su visomis vietos institucijomis bei centrais, taip pat finansinių išteklių planavimą, parapijos knygų, raštinės tvarkymą, parapijiečių lankymą, labai svarbų net ir didelėse miesto parapijose.

Antrojoje konferencijos dalyje kalbėjęs arkiv. S. Tamkevičius perdavė vyskupų kvietimą šiemet, kai Lietuva mini atkurtos tėvynės nepriklausomybės dvidešimtmetį, švęsti šią sukaktį kaip Bažnyčios žmonėms, dėkojant Dievui už laisvę. Padėkos už laisvę metai Kauno arkivyskupijoje bus minimi pagal jau parengtas sielovadines gaires. Remiantis jomis, laisvės sampratą numatoma gilinti specialiai numatytomis teologinėmis temomis, kurias, pasak ganytojo, galima gvildinti per pamokslus, įvairius renginius, susitikimus, paskaitas, pamokas mokyklose ir pan., kad Dievo žodis nušviestų ir lydėtų pastangas laisvę suvokti, branginti, prisiimti atsakomybę ir joje gyventi. Numatyti ir trys sielovadiniai prioritetai – maldos gyvenimas, kasdienė bendra malda šeimoje, sekmadienio šventimas, kurių sąmoningas praktikavimas, pasak ganytojo, aiškiai byloja apie žmogaus laisvę. Padėkos už laisvę metai bus švenčiami trimis lygmenimis – parapijų, dekanatų bei arkivyskupijos. Ganytojas atkreipė dėmesį, jog parapijų klebonams (rektoriams) drauge su dirbančiais kunigais ir Pastoracine taryba, vadovaujantis gairėmis, paliekama numatyti Padėkos už laisvę metų šventimą parapijoje. Arkivyskupas patarė šventimą organizuoti ne vasaros metu, kad būtų galima plačiau įtraukti mokyklų bendruomenes. Padėkos už laisvę metų pagrindinė iškilmė bus švenčiama Šiluvoje rugsėjo 8–15 d.

Konferencijoje aptarti ir einamieji sielovados reikalai. Buvo pristatyti sausio 10 d. arkikatedroje iššventinti kun. Petras Mackevičius ir kun. Tomas Trečionas bei diak. Nerijus Šmerauskas. Aptartos numatomos kunigų rekolekcijos

pirmąjį metų pusmetį, kurias dvasininkai kviečiami atlikti arba Šiluvoje, arba keliaujant Jono Pauliaus II piligrimų keliu, arba *Opus Dei* rekolekcijų namuose Strėvadvaryje, arba Vilniaus kunigų seminarijoje su popiežiaus rūmų pamokslininku Raniero Cantalamessa OFM Cap. Balandžio 14 d. Kaune rengiamas kunigų simpoziumas, į kurį kviečiami visų Kauno metropolijos diecezijų – Kauno, Šiaulių, Telšių ir Vilkaviškio – dvasininkai.

-kait-

Baigėsi Lietuvos pranciškonų kapitula

Sausio 11–15 d. Kretingoje vyko Lietuvos pranciškonų Šv. Kazimiero provincijos kapitula (provincijai priklausančių brolių susirinkimas). Kapitulos metu apžvelgtas praėjusių trejų metų provincijos, atskirų jos bendruomenių gyvenimas, numatytos pagrindinės gyvenimo ir veiklos gairės ateičiai. Šios kapitulos didžiausia naujiena buvo ta, kad pirmąsias dvi dienas vienuoliai diskutavo kartu su bendražygiais pasauliečiais. Pastarieji turėjo galimybę išsakyti, kokias Mažesniųjų brolių ordino problemas mato iš šalies, ko tikisi iš brolių, pasitarti dėl bendros veiklos.

Kitas tris kapitulos dienas broliai tarėsi vieni. Kapituloje dalyvavo 26 delegatai iš 8 brolių – Vilniaus, Kauno, Kretingos, Kryžių kalno, Pakutuvėnų, Kenebunkporto (JAV), Toronto (Kanada), Hamiltono (Kanada).

BroLIAI išsirinko keturis definitorius (provincijolo patarėjus), kurie kartu su provincijolu br. Astijumi Kungiu OFM ir viceprovincijolu br. Linu Vodopjanovu OFM reguliariai aptars aktualius klausimus, spręs dėl brolių tarnystės vietos. Definitoriai išrinkti trejiems metams. Per Didžiąją kapitulą, kurioje bus renkamas ir naujasis provincijolas bei viceprovincijolas, jie bus perrinkti.

Mažesniųjų brolių definitoriais išrinkti Arūnas Peškaitis OFM, Andrius Dobrovolskas OFM, Algis Malakauskis OFM ir Ramūnas Mizgiris OFM. Trys iš jų definitoriais buvo ir praėjusių kadencijų. Gediminą Numgaudį OFM, paprašiusį atleisti nuo administracinių prievolių, pakeitė Algis Malakauskis OFM.

Sausio 18–20 d. Kryžiaus kalno vienuolyne pranciškonų ordino vadovybė aptarė, kaip bendruomenė turėtų gyventi trejus artimiausius metus, ir paskyrė brolius į naujas tarnystes. Be to, susirinkimo metu dar kartą pabrėžta maldos svarba. Nutarta dukart per metus organizuoti provincijos brolių rekolekcijas, kiekvieną brolių kviečiant dalyvauti vienose iš dviejų.

„Iš tikrųjų mūsų veikla yra labai plati, o mūsų – labai nedaug, ir kad visur galėtume patarnauti žmonėms, reikia pasisemti jėgų iš to, kuris suteikia visas tarnystes, tai yra mūsų Viešpaties, taigi malda šiuo atveju tikrai labai svarbi“, – po susirinkimo kalbėjo pranciškonas brolis Arūnas Peškaitis, antrą kartą išrinktas provincijos definitoriumi.

-vr-

Akcijoje „Gerumas mus vienija“ surinkta daugiau nei 300 tūkst. litų aukų

Per Lietuvos *Caritas* ir vyskupijų *Caritas* centrų organizuotą kasmetinę vargstančiųjų paramos akciją „Gerumas mus vienija“ buvo surinkta 300 tūkst. litų aukų.

Vakarą, pasibaigusį šiltu pabendravimu ir arbata, prasmingai apibendrino KAJC darbuotojas Saulius Arbočius liudijimu, pabrėžusiu, kaip svarbu išties įsigilinti, koks nepakartojamas ir Kūrėjui brangus yra kiekvienas jo kūrinys – kiekvienas žmogus. Kad kūrybos galia duota ir žmogui, paliudijo Kauno kunigų seminarijos klierikas Nerijus Pipiras, paskaitydamas savo kūrybos eilių.

-kait-

Atsinaujinimo vakarai Jonavoje

Sausio 1–3 d. Jonavos kultūros centro didžiojoje salėje vyko Atsinaujinimo Šventojoje Dvasioje vakarai, surengti Jonavos Šv. apaštalo Jokūbo parapijos ir brolių pranciškonų. Tris vakarus jona viečiai drauge su šlovintojais iš Pakutuvėnų ir „Gyvųjų akmenų“ bendruomene iš Kauno šlovino Viešpatį giesmėmis, drauge meldėsi, klausėsi brolio Gedimino Numgaudžio pamokslų, liudijimų. Gausūs šių vakarų dalyviai buvo kviečiami Viešpaties artumai atverti visada Dievo besiilginčias savo žmogiškas širdis.

-kait-

Paminėta sukaktis

Sausio 17 d., sekmadienį, Kauno Šv. Kryžiaus (karmelitų) parapijos bažnyčioje aukotos šv. Mišios minint aukštųjų mokyklų atsiradimo Kaune 90 metų sukaktį ir prisimenant jų įkūrėjus, dėstytojus ir studentus, tarpukario ir dabarties mokslinę ir kūrybinę inteligentiją. 1920 m. Kaune įsteigti Aukštieji kursai davė pradžią aukštajai mokyklai – Lietuvos universitetui. Nuo 1930 m. tai – Vytauto Didžiojo universitetas, iš kurio išaugo Žemės ūkio, Medicinos, Veterinarijos akademijos bei Technologijos universitetai – iškilūs Lietuvos mokslo ir kultūros židiniai.

Šv. Mišių liturgijai vadovavo parapijos klebonas kun. Renaldas Šumbrasuskis. Giedojo Viktoro Masevičiaus vadovaujamas KTU choras „Absolventas“. Po šv. Mišių svečiai buvo pakviesti į agapę parapijos salėje.

-kpi-

Parama maisto produktams

Lietuvos *Caritas* praneša, kad maisto produktus pristatinėti į labdaros organizacijų sandėlius pagal 2010 m. MIATL-NA programą planuojama pradėti kovo mėnesį, o dalyti kovo, gegužės, liepos, rugsėjo ir lapkričio mėnesiais.

2009 m. lapkričio pabaigoje Europos Komisija patvirtino pagalbos maisto produktams labiausiai nepasiturintiems 2010 metų planą ir iš intervencinių atsargų paskirstė produktus devyniolikai šią programą įgyvendinančių ES šalių pagal kiekvienos šalies prašomą sumą. Lietuvai skirta intervencinių produktų vertė siekia 8,86 mln. eurų. Dar beveik 5,35 mln. Lt yra skirta grūdų produktams įsigyti.

Preliminariais duomenimis, šiais metais bus tiekiami šie maisto produktai: cukrus, nesaldintas sutirštintas pienas, sausainiai, sausi pusryčiai, miltai, makaronai, manų kruopos, trijų grūdų dribsniai, trijų grūdų kruopos, mišinys pyragui ir ryžiai. Kai kurių maisto produktų labiausiai nepasiturintys asmenys gaus tik vieną kartą per metus. Maisto produktų asortimentas kiekvienos savivaldybės ar seniūnijos labiausiai nepasiturinčiam asmeniui gali skirtis.

Norint gauti šią paramą, seniūnijos socialiniam darbuotojui būtina pateikti nustatytos formos prašymą. Šeimos pajamos vienam jos nariui ar vieno gyvenančio asmens pajamos neturi viršyti 1,5 LR Vyriausybės patvirtintų valstybės remiamų pajamų (VRP). Šiuo metu 1,5 VRP yra 525 Lt. Asmenys, prašymus pateikę pradėjus dalyti maisto produktus, bus įtraukti į papildomą sąrašą maisto produktams gauti kitą mėnesį.

-Ici-

Advento metu žmonės ne tik už auką įsigijo *Caritas* akcijos žvakelių, aukojo skambindami trumpuoju numeriu, pervesdavo norimą pinigų sumą į akcijos sąskaitą, bet prie akcijos prisidėjo ir praktiniu darbu: bažnyčiose, *Caritas* centruose ar mokymosi įstaigose akcijos žvakeles visoje Lietuvoje dalijo beveik 700 savanorių.

Akcijos metu surinktos lėšos bus skirtos socialiai remtinoms šeimoms, *Caritas* labdaros valgykloms, vaikų dienos centrums, dalis surinktų lėšų ateityje bus panaudotos vaikų ir jaunimo stovykloms, nepasiturinčiųjų ar priklausomybių turinčių asmenų šventėms ir seminarams rengti. Šiek tiek surinktų aukų panaudota skurdžiai gyvenančių šeimų Kūčių vakarienei paruošti.

„Esame dėkingi visiems geros valios žmonėms, prisidėjusiems prie *Caritas* vykdytos akcijos. Taip pat dėkojame vyskupams ir klebonams, kurie šv. Mišių metu tikinčiuosius ragindavo įsigyti simbolinę *Caritas* žvakelę ir taip paremti vargstančiuosius“, – kalbėjo Lietuvos *Caritas* atstovė ryšiams su visuomene Laima Petraitytė. Jos teigimu, akcijos metu buvo išdalyta apie 100 tūkst. simbolių žvakelių.

„Kadangi *Caritas* žvakelės buvo platintos už auką, šiuo metu skaičiuojami surinkti pinigai. Spėjusiųjų tai padaryti duomenimis, visoje Lietuvoje surinkta 277 663,41 Lt, tačiau šis skaičius neabejotinai išaugs informaciją pateikęs visoms žvakeles platinusioms parapijoms“, – įsitikinusi Laima Petraitytė.

-Ici-

Nauji leidiniai

Peter Kreeft. Viskas, ką norėjai sužinoti apie Dangų... – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2009. – 278 p.

Šioje knygoje kalbėdamas apie Dangų, tą „neatrastą šalį“, autorius visiems skaitytojams pateikia gaivinančiai aiškų, teologiškai pagrįstą ir nuolat stebinantį požiūrį. Patrauklus ir turiningas Peterio Kreefto pasakojimas išsamiai nagrinėja tokius intriguojančius klausimus: kaip galime žinoti, koks yra Dangus? Ką veiksime Danguje? Kodėl Danguje turėtume turėti kūnus? Ar Danguje yra lytis? Ar Danguje žinosime viską? Kokio amžiaus būsime Danguje? Ar Danguje yra gyvūnų? Kaip Danguje atpažinsime vienas kitą?

P. Kreeftas solidų moksliskumą puikiai derina su gyvu savo atradimų pateikimo būdu. Jis kalba širdžiai ir protui, jungdamas dabartinę mąstymą ir klasikinę pažiūrą, bei pateikia neprilygstamą požiūrį į vieną populiariausių, tačiau mažiausiai suprantamų, religijos temų. Tai lengvai skaitoma ir pamokoma knyga apie žmogaus likimą. Gilios žmogiškos egzistencijos išvalgos joje dera su praktine išmintimi, kaip išvengti pragaro ir pasiekti Dangų, kuriam esame sukurti.

ŠIANDIENOS VARGDIENIAI

6 eilinis sekmadienis (C)

Jer 17, 5–8; 1 Kor 15, 12. 16–20; Lk 6, 17. 20–26

Mūsų ausis priprato prie evangelinių palaiminimų, jie nebeatrodo mums keisti ar paradoksalūs. Girdėdami žodžius, kad vargšai, alkani, verkiantys ir persekiojami žmonės yra palaiminti, pagalvojame: gal taip ir yra kur nors, bet ne mūsų gyvenime. Galima manyti, kad tai paguoda turint prieš akis amžinybės perspektyvą: jei dorai vargsime šiame gyvenime, būsim laimingi po mirties. Iš tikrųjų būtina stengtis gyventi dorai, taip pat iš visos širdies trokštame būti laimingi. Nejaugi krikščioniui laimė įmanoma tik amžinybėje, gyvenant anapus? Dažnas net pasipiktins tokiais palaiminimais, nes normalus žmogus tarsi ir neturėtų įžvelgti laimės varge, būti laimingas persekiojamas ar alkdamas. Normalus žmogus yra laimingas patirdamas gerovę, saugumą, sėkmę. Jaučiame, kad kažkas ne taip. Juk evangeliniai palaiminimai nemoko mūsų apsimetinėti.

Raktas į Evangelijos palaiminimus yra mintis iš apaštalo Pauliaus laiško korintiečiams: „Jeigu Kristus nebuvo prikeltas, tai tuščias jūsų tikėjimas.“ Palaiminimai prasmingai nuskamba tik atsivėrus prisikėlimo perspektyvai. Geroji naujiena stipresnė už bet kokią nelaimę. Evangelija yra dvasinės galios versmė. Kliūtys kelyje į laimę nėra galutinis žodis. Jas galime įveikti bičiuliaudamiesi su Kristumi. Kalbėdamas apie vargą ir nelaimes Kristus pirmiausia kalba apie save. Būtent jis patyrė vargą, atmetimą, žmonių širdžių kietumą, jis turėjo teisę verkti išvydęs žudikišką savo priešų neapykantą. Tačiau Kristus parodė, kad žmoguje negalima užmušti dvasios. Jono Pauliaus II apaštališkajame laiške *Salvifici doloris* rašoma apie krikščioniškąją kančios prasmę. Išganytojo kančia yra drauge jo išaukštinimas. Kentėdamas Kristus pasiekia žmogiškumo viršūnes ir su meile aukoja kančias Tėvui. Palaiminimai mus moko, kad nelaimėje ir varge galime rasti ne tik prasmę, bet ir netgi džiaugsmo – nors tai sunku priimti ir reikia drąsos. Kristus jau praėjo šį kelią.

Kiekvienas norime būti laimingas, išgyventi visapusišką, patvarią ir nenykstančią laimę. Ne kartą esame pajutę kartėlio ir nusivylimo prieskonį po paviršinės, tariamos laimės akimirky. Pranašas Jeremijas nurodo: jei nori būti laimingas, pasitikėk Viešpačiu, juo remkis, į jį įleisk šaknis. Tuomet atlaikysi kiekvieną audrą, karštį, net sausrą net tuomet, kai nejausi Viešpaties buvimo. Kas sudeda viltį į Dievą, išlaiko gyvybingumą, nes semiasi iš gyvojo vandens versmės. Tačiau tam rei-

kia pripažinti priklausomybę nuo Dievo. Reikia visa širdimi ištarti – Viešpatie, pasitikiu Tavimi.

Šiandienos žmogus pirmiausia vertina savarankiškumą. Iš tikrųjų laisvė ir savarankiškumas – labai brangūs dalykai. Kurdami gyvenimo gerovę turime darbuotis negailėdami pastangų. Tačiau taip pat būtina priimti Evangelijos išmintį. Deja, dažnai žmogus, užuot sėmęs gaivų vandenį iš Dievo versmės, verčiau geria iš savo išsikastos drumzlinos kūdros. Pasiduodame vyraujantiems nuomonei: lemia jėga, pinigai, veržlumas ir konkurencingumas; jokiū būdu nevalia parodyti savo silpnumo. Daugelis stengiasi to laikytis, tačiau išbandymo akimirka yla išlenda iš maišo. Silpnumą slepiame po abejingumo kauke, dažnai susierziname, išliejame apmaudą ant šalia pasipainiojusio, paprastai silpnesnio žmogaus. Jėzus Evangelijoje moko, kad norėdami būti tikrai laimingi turime priimti viską, kas susiję su žmogiškuoju būviu: vargą, alkį, verksmą ir persekiojimą. Jėzus trokšta, kad išlaikytume dvasinę neturto nuostatą, leidžiančią suvokti, jog tik Dievas yra tikrasis turtas, galintis numalšinti žmogaus sielos alkį. Ašaros tirpdo mūsų širdies kietumą ir moko jautriau atsižvelgti į kitus žmones. Jei pasitikime tik savo jėgomis ir gabumais, mūsų širdis nusigręžia nuo Viešpaties, ir tampame tarsi dykvietės krūmai, sausi ir bevaisiai. Vargas žmogui, kuris laimės siekia bet kuria kaina: jam gresia jo paties egoizmo kalėjimas. Ten nėra vietos nei Dievo šviesai, nei kitam žmogui.

Patinka mums ar ne, jaunimas mielai švenčia Valentino dieną. Tai gali būti gera proga pamąstyti apie tikrą meilę, santuoką ir šeimyninį gyvenimą. Šventasis Josemaria Escriva moko sutuoktinius išgyventi pilnatvišką meilę ir eiti šventumo keliu vykdant kasdienio gyvenimo pareigas. Komentuodamas palaiminimą dvasios vargdieniams jis pateikia didelių ir neturtingų šeimų pavyzdį: jų tėvai negailėdami pastangų ir nesiskųsdami augina vaikus, kuria jaukią namų aplinką, kur mokosi mylėti, tarnauti ir dirbti (žr. *Pokalbiai*, 110 ir t.).

Evangelistas Lukas po palaiminimų pateikia grėsmingus įspėjimus. Jie taip pat skirti mums. Vieni žmonės miršta iš bado, o kiti išleidžia tūkstančius riebalų nusiurbimo operacijoms. Turtas įteigia mintį, kad už pinigus galima nupirkti viską – ne tik savo kūno grožį, bet, kas baisiausia, net kitą žmogų. Skirtumą tarp laimingųjų vargdienių ir prakeikimo nusipelnusių turtuolių galima nustatyti paprastu testu. Dar kartą prisiminkime, kad kalbame apie dvasinę nuostatą, o ne apie pinigines storį, nors tai dažnai būna tarpusavyje susiję. Turtingieji nuolat kalba apie savo teises. Jei šios

teisės pažeidžiamos, jie turi galingų svertų paveikti situaciją. Varguoliams gyvenimas yra ne tiek teisė, kiek dovana. Žinoma, varguoliai taip pat turi kartais kovoti dėl savo teisių – ypač iš solidarumo su kitais. Pragaras pilnas skundų ir pretenzijų dėl pažeistų teisių. Dievo akivaizdoje mes negalime nieko reikalauti. Visas gyvenimas – laisva dovana. Dangaus džiaugsmas yra

šlovinti Dievą už šią dovaną. Skirtumą tarp turtingųjų ir vargšų ryškiai atskleidžia nuostata vaikų atžvilgiu. Katalikų Bažnyčios katekizme aiškiai sakoma, kad turėti vaiką nėra teisė – vaikas pirmiausia yra Dievo dovana. Turtingųjų įsitikinimu, jie gali „įgyti“ vaiką bet kokia kaina, net jei dirbtinio apvaisinimo procedūrose dėl to nužudoma daug gyvybių.

PAGUNDŲ TAIKINIAI

I gavėnios sekmadienis (C)

Įst 26, 4–10; Rom 10, 8–13; Lk 4, 1–13

Gavėnios pradžioje esame kviečiami Dievo žodžio akistaton. Jėzus atremia velnio gundymus Rašto žodžiais. Apaštalas Paulius patvirtina: „Kiekvienas, kuris šaukiasi Viešpaties vardo, bus išgelbėtas.“ Jeigu „kupinas Šventosios Dvasios“ Jėzus buvo gundomas dykumoje, mes taip pat galime tikėtis išbandymų. Dykumos patirtis – ypatingas išbandymas. Visi sunkūs, skausmingi gyvenimo momentai gali tapti tarsi išėjimu į dykumą. Tai ištikimybės ir meilės parodymas Dievui. Gavėnia yra Viešpaties skirtas laikas, tai galimybė augti tikėjimu. Panašiai kaip Jėzus, „Dvasios vedami“ mokomės atpažinti blogio jėgas ir joms pasipriešinti.

Kristaus dialogas su velniu nepasibaigia. Piktasis atitraukė nuo jo „iki laiko“. Mes, Bažnyčia, esame Kristaus kūnas, todėl turime būti nuolat pasirengę šio neprašyto svečio vilionėms, varginimams ir puolimams. Norėdamas paimti miestą priešininkas visuomet atakuoja jį iš silpniausios pusės. Dykuma išryškina mūsų silpnybes, sustiprina abejones, baimes, praradimų, vienatvės, nesėkmės jauseną. Ne pačios silpnybės yra tiesioginė piktojo veikimo apraiška, bet mūsų nuostata. Jei nuolankiai priimame savo menkumą ir pasitikėdami žvelgiame į Viešpatį, mūsų miesto sienos išlieka tvirtos. Tačiau netikras savęs menkinimas gali taip pat tapti velnio žabangais. Pavojinga pernelyg sutelkti žvilgsnį į save. Gundytojas nesnaudžia ir stengiasi pervilioti mus į savo pusę, į tamsybių, liūdesio bei nusivylimo jauseną.

Privalome nuolat budėti ir sergėti savo širdį, kad ji būtų Dievo garbinimo ir susitikimo su juo vieta. Kol gyvename, nėra viena pagunda nėra galutinė, velnias palieka mus ramybėje tik „iki laiko“. Nors kova su blogiu tęsiasi, galioja taip pat Dievo pažadas: „Kas mane myli, tą gelbėsiu, – saugosiu jį, nes jis žino mano vardą“ (Ps 91, 14). Jėzaus dykumoje išgyventi gundymai ir jo atsakymai yra žinia mums. Velnias stengiasi pasaulyje

sukelti sumaištį. Jis taiko į mūsų žmogiškumą, stengiasi mums įteigti, esą žmogui pakanka jo paties. Piktasis nori suardyti mūsų santykį su Dievu, siekia, kad nebetarnautume Dievui. Jis nori atimti mūsų laisvę ir perša neprasmingą veiklą. Jėzaus atsakymus galėtume suformuluoti kaip nuostatas ir pamokymus: būk sąmoningas, žinok, kas esi, gerbk savo žmogiškumą. Atmink, kas tavo Dievas ir kam turi tarnauti; išmintingai veik. Jei išliekame vienybėje su Žodžiu – Jėzumi Kristumi, galime atmušti priešininką nuo savo sienų. Kiekviena pagunda, kuriai pasipriešiname, yra meilės ir tikėjimo pergalė.

Plyšys, pro kurį stengiasi prasismelkti gundymas, siejasi su mūsų tapatybe. Evangelijos pasakojime piktasis pradeda taip: „Jei tu Dievo Sūnus.“ Šiuo atveju velnias subtiliai provokuoja. Atrodo, kad jis tik prašo, jog Jėzus patvirtintų šį teiginį. Tai atrodo taip nekalta, – juk jis iš tikrųjų yra Dievo Sūnus su visomis šios padėties galiomis. Tačiau žodelis „jei“ turi pasėti abejonę. Mūsų atveju piktasis taip pat atakuoja tapatybę. Jis nori, kad pamirštume, suabejotume ar išsigintume esą Dievo vaikai. Gundymas veda trimis kryptimis atsižadant tikrosios tapatybės ir patvirtinant velnio siūlomąją.

Nors būdamas alkanas Jėzus nepaverčia akmens duona, bet atsako: „Žmogus gyvas ne viena duona.“ Šis gundymas siūlo sutelkti visą dėmesį tik į medžiaginius poreikius. Pirmajame skaitinyje taip pat pateikiamas panašus atsakas: tikintis žmogus aukoja pirmuosius derliaus vaisius pagarbindamas Viešpatį ir jam dėkodamas. Aukoti Dievui – reiškia neužsisklęsti tik savo poreikių pasaulyje. Gavėnios metas ragina mus atsikratyti vartotojiškų įpročių. Savo atsakymą Jėzus vėliau pratęsia pats tapdamas gyvąja Duona. Antruoju gundymu piktasis bando išnaudoti žmoguje glūdinčią galią ir valdžios troškimą. Šis troškimas nėra savaime blogas: pats Kūrėjas pavedė žmogui valdyti kūriniją. Blogas gali būti valdžios vykdymo būdas. Jėzaus atsakas atskleidžia tikrosios valdžios steigimą ir

► Ganytojų žodis

šaltinį – Dievą. Atsakas į trečiąjį gundymą moko mus įdėmiai klausytis Viešpaties, nuoširdžiai stengtis suvokti jo valią. Žmogui duotas protas, leidžiantis numatyti veiksmų padarinius. Nepakanka šaukti: „Viešpatie, Viešpatie“, turime vykdyti Dievo valią.

Jėzus atmeta gundymus Pakartoto Įstatymo knygos žodžiais (*Ist 8, 3; 5, 9; 6, 16*). Šie tekstai surašyti visai arti prie Didžiojo meilės įsakymo (*Ist 6, 4–6*), kuri kiekvienas pamaldus izraelitas kartodavo bent du kartus per dieną. Po dykumos išbandymo Jėzus pradeda viešąją veiklą. Išbandymai grynina mūsų širdies siekius, meilės išraišką moko atskirti nuo saviraiškos ar tapatybės paieškų. Jei pasiduodame pagundai, netenkame jėgų, o jei atsilaukome – jų įgyjame. Velnias nori mus padaryti

bejėgius, tačiau jeigu Dievo malone jam priešinamės – sustiprėjame. Kuo daugiau įgyjame jėgų, tuo labiau turime garbinti Viešpatį.

Jėzus įveikė šėtoną, nes yra galingesnis. Jis Dievo Sūnus ir veikė Šventosios Dvasios galybe. Kartais pamirštame, kad esame tik žmonės. Avių kaimenę užpuolęs vilkas taikosi pačiupti auką ne už kojos, bet perkanda jai gerklę. Tuomet avis nebegali bliauti ir šauktis pie mens pagalbos. Panaši yra velnio taktika mūsų atžvilgiu. Pirmiausia jis siekia paralyžiuoti mūsų valią, kad nebegalėtume šauktis Viešpaties. Šventasis Augustinas palygino velnią su pririštu šunimi. Jis gali mums pakenkti tik tada, jei patys prie jo prisiartiname. Turime atokiai laikytis nuo gundymų.

Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius

Pranešimas iškilmingame LR Seimo posėdyje Laisvės gynėjų dieni paminėti

2010 m. sausio 13 d.

Gerbiami Lietuvos Vadovai, Seimo nariai ir šio posėdžio dalyviai!

Prieš kelias dienas važiuodamas automobiliu klausiausi *Marijos radijo*. Žmonės be paliovos skambino į studiją ir prašė maldos už savo sveikatą, vaikų sėkmę ir t. t. Viena moteris prašė pasimelsti, kad Dievas laimintų Prezidentę, Premjerą ir Seimo Pirmininkę. Akyse šviesiau, kai šiandien tarp daugelio skundų išgirsti gera linkintį balsą; balsą, linkintį Dievo palaimos ir Švč. M. Marijos globos svarbiausiems Lietuvos vadovams.

Šis skambutis perkėlė mane į aną Sausio 13-ąją prieš devyniolika metų, kai tūkstantinė minia, apjuosusi Aukščiausiosios Tarybos rūmus, su didele įtampa laukė *Omono* tankų. Tas laukimas tiesiog spengė ausyse. Žmonės kalbėjo rožinį ir meldė Dievo globos Lietuvai šią sunkią valandą. Kažkas vis ragino, kad reikėtų greičiau aukoti Mišias. Pirmą ir tikriausiai paskutinį kartą aukojau Mišias prie atdaro šių rūmų lango. Ačiū Dievui, tankai neatvažiavo. Ačiū Dievui, kad prie šių rūmų buvę žmonės mokėjo melstis ir meldėsi. Tomis dienomis stovėti prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų, kaip ir prie televizijos bokšto, reikėjo drąsos, ir maldos parama buvo neįkainuojama. Jeigu nebūtų buvę tų besimeldžiančių žmonių, nežinia, ar šiais metais mes kalbėtume apie Lietuvos Nepriklausomybės 20-ties metų jubiliejų.

Šiandien lietuviai kitokie nei prieš devyniolika metų. Vieni jaučiasi drąsesni ir saugesni, negu anuometinės blokados mėnesiais, kiti – pikti ir nusivylę. Nelengva išrašyti receptą, ko reikia, kad dabarties išbandymų aki vaizdoje būtume ištvermingi, drąsūs ir viltingi. Kas galėtų suvienyti Lietuvos žmones ir tarsi magnetas trauktų prie tėvų žemės visus, norinčius šiandien išsivaikščioti?

Lietuviui visuomet labai svarbus buvo Vyčio simbolis. Jis primindavo kovas už laisvę, kai istorijos audros grasino mus pražudyti. Primindavo ne tik Žalgirį, bet ir aštuonioliktųjų metų savanorius, ir pokario partizanus, ir Sausio 13-osios gynėjus. Tačiau mes girdime: „Pasidėkite jūs sau Vytį, – mes kraunamės lagaminus ir išvažiuojame laimės ieškoti svetur.“

Sausio 13-oji primena, kad šalia Vyčio turi būti kitas lietuvių sąmonei artimas simbolis – Rūpintojėlis. Lan kydamasis Permėje, mačiau kelis Rūpintojėlius, nežinia kaip patekusius į šio miesto muziejų. Kažkas aiškino, kad Permė nuo caro laikų buvusi tremties vieta, ir tikriausiai tremtiniai atsiveždavo ar pasigamindavo šiuos jiems brangius simbolius. Rusai juos vadina *skorbiaščij Christos* – kenčiantis Kristus.

Jeigu lietuvių sąmonėje šalia Vyčio nebūtų stovėjęs Rūpintojėlis, tikriausiai nebūtų buvę knygnešių, nepriklausomybės savanorių, partizanų, Sausio 13-osios gynėjų. Juos palaikė tikėjimas, kad Dievas be kokiuo se išmėginimuose neapleis Lietuvos. Su šiuo tikėjimu žmonės dalyvavo visose mūsų laisvės kovose, pakėlė dideles negandas ir nenusivylė. Labai liūdna, kai mūsų dienomis šis brangus simbolis, kaip ir kiti sakralūs ženklai, kartais negerbiami, net išniekinami. Kas Lietuvoje galėtų apginti šiuos šventus ženklus?

Sausio 13-oji mums visada primins, kad juodžiausiomis Lietuvai valandomis jos laisvės sargyboje stovėjo žmonės, kurie tikėjo į Dievą ir mokėjo melstis. O gal, būdami Europos Sąjungoje, šitai užmiršime? Neseniai, prisipažinsiu, turėjau liūdną išgyvenimą. Baigiantis metams vienas dienraštis aprašė, kaip šios vyriausybės ministras pakliuvo į neaiškios reputacijos klubą ir tenai, tik įsivaizduokite, meldėsi, o gal net aptarinėjo valstybinės svarbos reikalus. Vienas Seimo narys tą klubą palygino su Ošo meditacijos centru, į kurį kažkada buvo pakliuvę keli Seimo nariai. Kitas Seimo narys žurnalistams teisinosi ir tvirtino išsiaiškinsias, kurgi patekęs tas mūsų ministras. Iš tikrųjų interneto laikais labai lengva išsiaiškinti, kas gi yra ta *Opus Dei* prelatūra. Ačiū Dievui, Lietuvoje yra ministrų, kurie meldžiasi, gal net eina išpažinties. *Opus Dei* – tai ne Merkinės piramidė ar Ošo meditacijos centras, bet Katalikų Bažnyčios institucija, tolygi bet kuriai vyskupijai. Jeigu ministras padarė klaidą, psilankęs *Opus Dei* maldos renginyje, tuomet gal klaida ir arkivyskupą šiandien pakviesti į Seimą. Gal klaida

ir melstis, kad Dievas laimintų Prezidentę, Seimą ir Vyriausybę.

Aš lenkiuosi prieš kiekvieną lietuvi, ypač valdžios vyrą ir moterį, kurie turi drąsos nesilankstyti pagal vėjo kryptis iš Rytų ar Vakarų, kurie išlaiko pagarbą mūsų tautos simboliams ir puoselėja vertybes, be kurių mes uždustume, sunyktume, išsivaikščiote.

Baigdamas norėčiau dorų Lietuvos žmonių vardu kai ko paprašyti. Tautos išrinktieji vyrai ir moterys, kur Jūs meldžiatės ar nesimeldžiate, tai Jūsų sąžinės reikalas ir į tai niekas neturėtų kištis. Tačiau ar Jūsų priimami įstatymai saugos ir gins Lietuvą bei jos žmones, tai jau visų lietuvių reikalas. Gelbėkite Lietuvos kaimą, ypač jaunimą, kad jis nepaskęstų alkoholyje. Kelia nerimą, kai lengva ranka uždegama žalia šviesa Lietuvą žudančiam alkoholiui; pastarosiomis dienomis kelia nerimą lobistinės pastangos įtikinti Seimą, kad Lietuvos kaimą išgelbės naminės fabrikėliai. Lietuvai reikia kitokių gelbėtojų. Ačiū už dėmesį!

Raniero Cantalamessa OFM Cap.

Jėzaus Kristaus tarnai ir draugai

Meditacija, pasakyta 2009 m. gruodžio 4 d. Apaštališkųjų rūmų Mater Redemptoris koplyčioje dalyvaujant popiežiui Benediktui XVI. Advento apmąstymų tema – „Kristaus tarnai ir Dievo slėpinių tvarkytojai (1 Kor 4, 1).“

1. Prie kiekvienos kunigystės versmės

Rinkdamasis, kokias pamokslų temas pasiūlyti Popiežiškiesiems namams, visada stengiuosi vadovautis Bažnyčios išgyvenama ypatinga malone. Praėjusiais metais tai buvo Pauliaus metų malonė, šiais – Kunigų metų malonė, už jų paskelbimą visi esame labai dėkingi Šventajam Tėvui.

Vatikano II Susirinkimas kunigystės temai paskyrė ištisą dokumentą – *Presbyterorum ordinis*. Jonas Paulius II 1992 m. į visą Bažnyčią kreipėsi posinodiniu apaštališkuoju paraginiu *Pastores dabo vobis* apie kunigų ugdymą šių laikų sąlygomis. Dabartinis popiežius nūdien dovanojo mums Kunigų metus ir pateikė glaustus, bet ryškius kunigo paveikslą apmatius rem-

damasis šventojo Arso klebono gyvenimo pavyzdžiu. Išgirdome šia tema daugybę pavienių vyskupų pareiškimų, jau neminint knygų apie kunigo asmenybę ir misiją neseniai pasibaigusiam šimtmečiuje. Kai kurios iš jų – itin vertingi literatūriniai veikalai.

Ką dar įmanoma per trumpą meditacijos laiką pridurti? Mane padrašina vieno kunigo žodžiai, kaip atmenu, pasakyti rekolekcijų pradžioje: „*Non nova ut sciat, sed vetera ut faciat*.“ Svarbiausia ne sužinoti naujų dalykų, bet praktiškai įgyvendinti tai, ką žinome. Todėl atsisakau bet kokių mėginimų pateikti mokymo santrauką ar visa apimančius arba idealius kunigo paveikslą apmatius (tam neturėčiau nei laiko, nei gebėjimų) ir, kiek išgaliau, pasistengsiu suvirpinti mūsų kunigiškąsias širdis Dievo žodžiu.

Rašto žodis, būsiantis man tarsi raudona gija, yra 1 Kor 4, 1 tekstas, kurį daugelis mūsų pamena iš lotyniškosios Vulgatos: „*Sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei* – Tegul žmonės laiku mus Kristaus tarnais ir Dievo slėpinių tvarkytojais.“ Tam tikrais aspektais tai galima susieti su apibrėžimu *Laiške žydams*: „Juk kiekvienas vyriausiasis kunigas imamas iš žmonių ir skiriamas atstovauti žmonėms pas Dievą, kad atnašautų dovanas ir aukas už nuodėmes“ (*Žyd 5, 1*).

Šie pasakymai yra naudingi, nes juose kalbama apie bendrą kiekvienos kunigystės šaknį ir, be to, tuo apreiškimo etapu, kai apaštališkoji tarnyba dar nebuvo išsiskaidžiusi į tris kanoninius vyskupų, kunigų ir diakonų laipsnius. Kiekvieno jų funkcijos anksčiausiai išryškėja sulig Ireniejumi Antiochiečiu II a. pradžioje. Ši bendra šaknis Katalikų Bažnyčios katekizme iškeliamą aikštėn apibrėžiant šventuosius Šventimus: „Kristaus apaštalams Šventimų sakramentu pavesta misija Bažnyčioje toliau tęsiama ligi amžių pabaigos; todėl šis sakramentas yra apaštališkosios tarnybos sakramentas“ (K BK, 1536).

Norėdami suvokti kunigiškosios tarnybos esmę, šia pradine stadija savo apmąstymuose, kiek įmanu, ir remsimės. Šio advento laikotarpiu apmąstysime tik pirmąją apaštalo formuluotės dalį: „Kristaus tarnai“. Jei Dievas norės, gavėnią tęsime apmąstymus. Tada apmąstysime, ką kunigui galiausiai reiškia būti „Dievo slėpinių tvarkytoju“ ir kokie yra tie slėpiniai, kuriuos jam privalu tvarkyti.

„Kristaus tarnai!“ (šauktuku parodoma, koks šis titulas didingas, kilnus ir gražus): apmąstomi šie žodžiai turi palytėti mūsų širdis ir suvirpinti jas šventu pasididžiumu. Čia kalbame ne apie praktines ar tarnybines tarnystes, kaip antai žodžio skelbimą ir sakramentų teikimą (tai norėčiau aptarti per gavėnią). Kalbame ir ne apie tarnavimo *aktą*, bet apie tarnavimą kaip *būvį*, kaip pamatinį pašaukimą ir kunigo tapatybę, t. y. kalbame ta pačia prasme ir ta pačia dvasia, kaip ir Paulius, savo laišku pradžioje visada prisistatantis: „Paulius, Kristaus Jėzaus tarnas, pašauktas būti apaštalu“.

Neregimajame kunigo pase, su kuriuo jis kasdien stoja Dievo ir jo tautos akivaizdon, skiltyje „profesija“ turi būti parašyta: „Jėzaus Kristaus tarnas“. Žinoma, Kristaus tarnai yra visi krikščionys, tačiau kunigas juo yra ypatingu būdu ir ypatinga prasme, mat, nors visi pakrikštytieji yra kunigai, iššventintasis tarnautojas šiuo titulu vadinamas kita, aukštesne reikšme.

2. Kristaus darbo tęsėjai

Pagrindinė kunigo tarnystė Kristui yra Jo darbo tęsa pasaulyje: „Kaip mane siuntė Tėvas, taip ir aš jus siunčiu“ (Jn 20, 21). Popiežius šventasis Klemensas savo garsiajame laiške korintiečiams aiškina: „Kristus siųstas Dievo, o apaštalai – Kristaus... Jie skelbė visur – ir kaime, ir mieste, paskyrė savo pirmuosius įpėdinius, Dvasios išbandytus, būti vyskupais bei diakonais“ (1 Klem 42, 1–2). Kristų siuntė Tėvas, apaštalus – Kristus, vyskupus – apaštalai: tai pirmas aiškus apaštališkosios įpėdinstės principo išreiškimas.

Tačiau šie Jėzaus žodžiai turi ne tik teisinę ir formalią reikšmę. Kitaip sakant, jais ne tik steigiamą iššventintojo tarnautojo teisė kalbėti kaip „siųstam“ Kristaus, bet ir nurodomas užduoties, dėl kurios Tėvas pasiuntė Sūnų į pasaulį, motyvas bei turinys. Kodėl Tėvas atsiuntė savo Sūnų į pasaulį? Ir čia atsakome pateikti platų ir išsamų atsakymą, nes tam reikėtų perskaityti visą Evangeliją. Aptarsime tik kelias programines Jėzaus ištaras.

Piloto akivaizdoje jis iškilmingai pareiškė: „Aš tam esu gimęs ir atėjęs į pasaulį, kad liudyčiau tiesą“ (Jn 18, 37). Taigi tęsti Kristaus darbą kunigui reiškia liudyti tiesą, parodyti jos šviesos spindesį. Tikrai turėtume atsižvelgti į dvejopą žodžio „tiesa“ – *aletheia* reikšmę Jono raštuose. Ji svyruoja tarp dieviškosios *tikrovės* ir dieviškosios *tikrovės pažinimo*, tarp ontologinės, arba objektyvios, ir gnoseologinės, arba subjektyvios, reikšmės. Tiesa yra „amžinoji tikrovė, apreikšta žmonėms, nurodanti ir pačią tikrovę, ir jos apreikimą“ (1).

Tradiciniame aiškinime „tiesa“ pirmiausia būdavo suvokiama tiesos apreikimo ir pažinimo prasme, kitaip tariant, kaip dogminė tiesa. Tai neabejotinai esmingai svarbi užduotis. Bažnyčia kaip visuma ją atlieka per Magisteriumą, Susirinkimus, teologus, o pavienis kunigas – skelbdamas tautai „sveiką mokymą“.

Tačiau turime neužmiršti ir kitos reikšmės, Jono priskiriamos tiesos sąvokai: tai daugiau nei tikrovės pažinimas, tai – pažintoji tikrovė. Šioje šviesoje Bažnyčios ir pavienio kunigo užduotis yra ne tik skelbti tikėjimo tiesas, bet ir prisidėti, kad žmogus, padedamas Šventosios Dvasios, artimai ir asmeniškai patirtų, palytėtų Dievo tikrovę.

„Tikėjimo tikslas – ne skelbimas, bet dalykas“, – sako šventasis Tomas Akvinitis (*fides non terminatur ad enuntiabile sed ad rem*). Lygiai taip pat tikėjimo mokytojai neturėtų tenkintis vien vadinamųjų tikėjimo tiesų mokymu, jie privalo padėti žmonėms pasiekti „dalyką“, kad žmonės ne tik turėtų Dievo *idėją*, bet jį ir *patirtų* bibline pažinimo prasme, kuri skiriasi nuo graikiškosios bei filosofinės.

Kitas programinis Jėzaus pareiškimas yra jo žodžiai Nikodemui: „Dievas gi nesiuntė savo Sūnaus į pasaulį, kad jis pasaulį pasmerktų, bet kad pasaulis per jį būtų išgelbėtas“ (Jn 3, 17). Šis sakinytis skaitytinas atsižvelgiant į tai, kas parašyta tiesiog prieš tai: „Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepražūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą“ (Jn 3, 16). Jėzus atėjo žmonėms apreikšti Tėvo išganomosios valios ir gailingosios meilės. Visas jo skelbimas apibendrinamas žodžiais, pasakytais mokiniams per Paskutinę vakarienę: „Juk patsai Tėvas jus myli“ (Jn 16, 27).

Būti pasaulyje Kristaus darbo tęsėju reiškia persiimti šia pamatine nuostata žmonių, taip pat labai nutolusių, atžvilgiu. Ne teisti, bet gelbėti. Neturime praleisti pro ausis, kokios žmogiškosios savybės *Laiške žydams* priskiriamos Kristui kaip vyriausiajam Kunigui ir visiems kunigams: simpatija, solidarumo jausmas, užuojauta žmonėms.

Apie Kristų pasakyta: „Mes turime ne tokį vyriausiąjį kunigą, kuris negalėtų atjausti mūsų silpnybių, bet, kaip ir mes, visai mėgintą, tačiau nenusidėjusį.“ Apie žmogiškąjį kunigą teigiama, jog jis „imamas iš žmonių ir skiriamas atstovauti žmonėms pas Dievą, kad atnašautų dovanas ir aukas už nuodėmes. Jis sugeba užjausti nežinančius ir klystančius, nes ir pats yra apgaubtas silpnumo ir dėl jo turi atnašauti aukas tiek už tautos nuodėmes, tiek ir už savo“ (*Žyd 4, 15–5, 3*). Tiesa, Jėzus Evangelijose kartais atrodo esąs griežtas, jis teisia ir smerkia, tačiau su kuo jis taip elgiasi? Ne su paskui jį nusekusiais ir jo pasiklausyti atėjusiais žmonėmis, bet su veidmainiais, išpuikėliais, tautos mokytojais ir vadovais. Jėzus tikrai nebuvo, kaip sakoma apie kai kuriuos politikus, „stiprus silpnųjų ir silpnas stipriųjų atžvilgiu“. Priešingai!

3. Tęsėjai, bet ne įpėdiniai

Kokia prasme galėtume sakyti, kad kunigas tęsia Kristaus darbą? Kiekvienoje žmogiškojoje institucijoje, tiek anuomet Romos imperijoje, tiek šiandien vienuolių ordinuose ir pasaulietinėse įstaigose, įpėdiniai tęsia steigėjo *darbą*, o ne *asmenį*. Steigėjas kartais taisomas, pranakstamas ir jo netgi išsižadama. Kitaip yra Bažnyčioje. Jėzus neturi įpėdinio, nes yra ne miręs, bet gyvas. „Jis prisikėlė iš numirusių, mirtis nebeturi jam galios.“

Tad kokia yra jo tarnų užduotis? Jam atstovauti, tai yra daryti jį esantį, jo neregimam buvimui suteikti regimą pavidalą. Toks yra pranašiskasis kunigystės matmuo. Iki Kristaus pranašystė iš esmės buvo būsimosios išganymo, įvyksiančio „paskutinėmis dienomis“, skelbimas, po Kristaus – tai rodymas pasauliui slėpiningo Kristaus buvimo, kaip Jonui Krikštytojui šaukiant: „Tarp jūsų stovi tas, kurio jūs nepažįstate“ (*Jn 1, 26*).

„Tarp atėjusiųjų <...> buvo ir graikų. Jie kreipėsi į Pilypą <...> prašydami: *Gerbiamasis, mes norėtume pamatyti Jėzų*“ (*Jn 12, 20–21*). Toks pat prašymas daugiau ar mažiau aiškiai kyla ir šiandien besiantinančių prie kunigo širdyse.

Šventasis Grigalius Nisietis nukaldino garsų posakį, paprastai taikomą mistikų patirčiai apibūdinti – „artumo pajauta“. Artumo pajauta yra daugiau nei tikėjimas Kristaus buvimu čia ir dabar, tai prisikėlusiojo buvimo

čia ir dabar gyvas pajautimas, kone fizinis pojūtis. Jei tai būdinga mistikai, šitai reiškia, kad kiekvienas kunigas turėtų būti mistikas ar bent „mistagogas“, tartum už rankos įvesdinantis žmones į Dievo ir Kristaus slėpinį.

Kunigo užduotis yra tokia pati, nors ir ne tokia reikšminga, kaip ta, kurią Šventasis Tėvas kovo 10-osios laiške vyskupams pabrėžė kaip aukščiausią Petro įpėdinio ir visos Bažnyčios prioritetą:

„Mūsų laikais, kai tikėjimui daugelyje pasaulio dalių gresia pavojus užgesti kaip liepsnai, kurios niekas nebekursto, svarbiausia pirmenybė – padaryti Dievą šiame pasaulyje esamą ir atverti žmonėms kelią link jo – ne link kokio nors, bet ant Sinajaus kalno kalbėjusio Dievo, Dievo, kurio veidą išvelgiame meilėje ligi galo (plg. *Jn 13, 1*) – nukryžiuotame ir prisikėlusiam Jėzuje Kristuje. Vesti žmones prie Dievo, prie Biblijoje kalbančio Dievo, šiuo metu yra svarbiausia ir pamatinė Bažnyčios bei Petro įpėdinio pirmenybė.“

4. Tarnai ir draugai

Tačiau dabar turime žengti dar vieną žingsnį. „Jėzaus Kristaus tarnai!“ – šis titulus niekada neturi būti vienas; širdies gilumoje jis visada papildytinas dar vienu, „draugų“, titulu.

Visų pamažėle išsirutuliojusius šventimais suteikiamų tarnybų bendroji šaknis yra vieną dieną Jėzaus išsirinkti Dvylika. Taip kunigiškoji tarnyba susiejama su istoriniu Jėzumi. Kunigystės įsteigimas liturgijoje švenčiamas Didįjį ketvirtadienį, remiantis žodžiais, Jėzaus ištartais po Eucharistijos įsteigimo: „Tai darykite mano atminimui.“ Tačiau ir šiais žodžiais suponuojamas Dvylikos išrinkimas. Jei šie nebūtų paminėti, pateisinti būtų įmanoma tik kunigo kaip to, kuris atnašauja auką ir švenčia liturgiją, vaidmenį, bet ne jo pamatinę užduotį skelbti Evangeliją.

Na, o ką Jėzus pasakė anomis aplinkybėmis? Kodėl išsirinko Dvylika po visą naktį trukusios maldos? „Jis paskyrė Dvylika, kad jie būtų kartu su juo ir kad galėtų siųsti juos skelbti žodžio“ (*Mk 3, 14–15*). Būti ir vaikščioti su Jėzumi, kad būtų galima skelbti: pasilikti ir vaikščioti, imti ir duoti – štai pagrindinė Kristaus bendradarbių užduotis.

Būti „su“ Jėzumi, savaime suprantama, reiškia ne tik fizinį artumą; to visą turtingumą glaustai atskleidžia Paulius įtaigia formule „Kristuje“ ar „su Kristumi“. Tai reiškia viskuo dalytis su Jėzumi: jo kaip keliautojo gyvenimu, taip pat jo mintimis, tikslais, dvasia. Žodis *compagno* – bendražygis, palydovas, kelionės draugas –

kilęs iš viduramžių lotynų kalbos. Jis reiškia žmogų, kuris su kuo nors (*con-*) valgo tą pačią duoną (*panis*).

Atsisveikinimo kalbose Jėzus žengia dar vieną žingsnį, palydovo titulą papildydamas draugo titulu: „Jau nebevadinu jūsų tarnais, nes tarnas nežino, ką veikia jo šeimininkas. Jus aš draugais vadinu, nes jums viską paskelbiau, ką buvau iš savo Tėvo girdėjęs“ (*Jn 15, 15*).

Šis Jėzaus meilės prisipažinimas jaudina. Nuolat prisimeni akimirka, kai trumpai pats patyriau toki jaudulį. Per vieną maldos susitikimą kažkas atvertė Bibliją ir perskaitė šią Jono evangelijos ištrauką. Žodis „draugai“ paveikė mane kaip niekada stipriai, buvau taip giliai sujaudintas, kad likusią dieną, apimtas nuostabos ir negalėdamas patikėti, vis sau kartočiau: jis pavadino mane savo draugu! Jėzus iš Nazareto, mano Viešpats ir mano Dievas! Jis pavadino mane draugu! Aš esu jo draugas! Šią akimirką būčiau galėjęs tarsi ant sparnų pakilti virš miesto ar pereiti per bet kokią ugnį, toks buvau tikras.

Šventasis Paulius, kalbėdamas apie Jėzaus Kristaus meilę, visada atrodo „susijaudinęs“: „Kas gi mus atskirs nuo Kristaus meilės?“ (*Rom 8, 35*). „Jis pamilo mane ir paaukojo save už mane“ (*Gal 2, 20*). Esame linkę nepasitikėti tuo susijaudinimu ar jo gėdytis. Nenumanome, kokio turto atsisakome. Jėzus buvo smarkiai susijaudinęs ir verkė Naino našlės (plg. *Lk 7, 13*) ir Lozorius seserų (plg. *Jn 11, 33. 35*) akivaizdoje. Kunigas, gebantis susigraudinti kalbėdamas apie Dievo meilę ir Kristaus kančią arba priimdamas jam patikimą didžiulį skausmą, įtikina mane labiau negu nepabaigiamai įrodinėdamas. Susijaudinti nebūtinai reiškia pravirkti, ir vis dėlto kai ką leidžia pajusti akių žvilgsnis ir balso skambesys. Bibliją kupina Dievo *pathos*.

5. Bet kurios kunigystės siela

Pasitikėjimo ir draugystės kupinas asmeninis ryšys su Jėzaus asmeniu yra bet kurios kunigystės siela. Turėdamas prieš akis Kunigų metus, ar dar kartą perskaičiau Domo Chautard'o knygą „Apaštalavimo siela“, kuri padarė tiek gera ir iki Susirinkimo supurtė tiek sąžinių. Anuo metu būta daug užsidegimo „parapine veikla“: kinas, poilsio centrai, socialinės iniciatyvos, kultūriniai būreliai. Tačiau autorius greitai eina prie problemos esmės – tuščios veiklos pavojų. „Dievas, – rašo jis, – panoro, kad Jėzus būtų visos veiklos gyvybė.“

Jis nemenkina pastoracinės veiklos svarbos, priešingai, patvirtina, jog gyvenimas, nesivienijant su Kristumi, tėra „vaikščiojimas su ramentais“ arba, pasak šventojo Bernardo, „prakeikti užsiėmimai“. Jėzus pasakė Petriui: „Simonai, ar myli mane? Ganyk mano avis.“

Bažnyčios tarnautojų – pradedant popiežiumi ir baigiant menkiausiu kunigu – pastoracinė veikla yra ne kas kita kaip konkreti meilės Kristui išraiška. Ar myli mane? Tada ganyk! Jėzaus meilė – štai kas skiria kunigą funkcionierių ar vadybininką nuo kunigo, Kristaus tarno bei Dievo slėpinių tvarkytojo.

Domo Chautard'o knyga lygiai taip pat galėtų vadintis „Kunigystės siela“, nes čia praktiškai visur kalbama apie kunigą kaip Bažnyčios pastoracijos vykdytoją bei atsakingąjį asmenį. Knygoje išpėjama apie tuometinį pavojų – vadinamąjį „amerikanizmą“. Abatas dažnai remiasi popiežiaus Leono XIII laišku *Testem benevolentiae*, kuriame tokia „erezija“ pasmerkiama.

Šiandien ši erezija, jei tai galima vadinti erezija, nebėra vien „amerikietiškoji“, ji kelia grėsmę visai Bažnyčiai, iš dalies dėl mažesnio kunigų skaičiaus. Jos vardas – karštligiška veikla. (Daug iniciatyvų, anuomet kilusių tarp Jungtinių Valstijų krikščionių, ypač Dievo tarno Isaaco Heckerio, Šv. Pauliaus vienuolijos (*Paulist Fathers*) steigėjo, pradėtame sąjūdyje, buvo pramintos „amerikanizmu“. Pavyzdžiui, sąžinės laisvės ir dialogo su šiuolaikiniu pasauliu būtinybė. Iš tikrųjų tai buvo ne erezijos, o pranašiški pasiūlymai, vėliau iš dalies perimti Vatikano II Susirinkimo.)

Pirmasis žingsnis, trokštant padaryti Jėzų kunigystės siela, yra nuo Jėzaus asmenybės prasiskverbti ligi Jėzaus asmens. Asmenybė yra tai, apie ką galima kiek nori kalbėti, tačiau paprastai kalbama *kam* nors ir *su* kuo nors. Apie Aleksandrą Didįjį, Julijų Cezarį, Napoleoną galime kalbėti, kiek norime, tačiau jei kas nors tvirtintų, jog jis kalbas su vienu iš jų, nedelsiant būtų pasiūstas pas psichiatrą. Asmuo, priešingai, yra tas, su kuriuo galima kalbėti ir į kurį galima kreiptis. Kol Jėzus lieka žinių, dogmų ar erezijų rinkinys, instinktyviai galvojama apie praeitį, apie atminimą to, kurio nėra, apie asmenybę. Būtina įsitikinti, jog jis gyvas bei yra čia ir dabar, ir svarbiau, negu apie jį kalbėti, yra kalbėti su juo.

Viena gražiausių Guareschio istorijų apie don Kamilį, atsižvelgiant, žinoma, į literatūrinį žanrą, yra šio garsus kalbėjimasis su Nukryžiuotuoju, aptariant visus parapijoje nutikusius dalykus. Jei įprastume tai daryti spontaniškai bei savais žodžiais, kiek daug dalykų pasikeistų mūsų kaip kunigų gyvenime! Suvoktume, jog kalbame ne tuštumai, bet tam, kuris yra čia ir dabar, kuris klauso ir atsako, nors ir nebalsiai kaip don Kamiliui.

6. Saugoti „didžiuosius akmenis“

Kaip visas išorinis kuriamasis Dievo darbas trykšta iš vidinio jo gyvenimo, „nenutrūkstamos jo meilės srovės“

ir kaip visa Kristaus veikla kyla iš jo nepaliaujamo dialogo su Tėvu, lygiai taip ir visi kunigo darbai turėtų būti jo susivienijimo su Kristumi taša. Žodžiai: „Kaip mane siuntė Tėvas, taip ir aš jus siunčiu“ sykiu reiškia: „Atėjau į pasaulį neatsiskirdamas nuo Tėvo, ir jūs eikite į pasaulį neatsiskirdami nuo manęs.“

Kai tas ryšys nutrūksta, viskas sustoja ir panyra į tamsą, panašiai kaip namuose, dingus elektros srovei. Arba, kai vandentiekis sugenda, atsukus čiaupą, nebėga vanduo. Kartais girdime sakant: kaip galime ramiai sėdėti ir melstis, kai kyla tiek poreikių? Kaip nebėgti laukan, namui užsiliepsnojus? Tai tiesa, bet įsivaizduokite, kas atsitiktų, jei ugniagesių komanda, atlėkusi gesinti gaisro kaukiant sirenoms, staiga pastebėtų, kad jos rezervuaruose nėra nė lašelio vandens. Panašiai būna ir mums, kai skubame pamokslauti ar atlikti kokią nors kitą tarnybą be maldos ir Šventosios Dvasios.

Kažkur skaičiau istoriją, kuri, mano akimis, labai tinka ir mums, kunigams. Kartą vieno seno profesoriaus kaip specialisto paprašė kelių didelių Šiaurės Amerikos įmonių vadovaujančiam personalui pakalbėti apie našesnę laiko planavimą. Profesorius nusprendė atlikti eksperimentą. Stovėdamas iš po stalo ištraukė didelį tuščią stiklinį indą, paskui kokį tuziną maždaug teniso kamuoliuko dydžio akmenų, kuriuos vieną po kito atsargiai sudėjo į indą. Kai galiausiai daugiau akmenų nebetilpo, jis paklausė klausytojų: „Ar manote, kad indas jau pilnas?“ Visi atsakė: „Taip.“

Tada jis pasilenkęs ištraukė dėžutę smulkių akmenukų. Juos užpylė ant stambesniųjų ir pakratė indą, kad mažesnieji pro didesnius prasiskverbtų iki dugno. „Ar dabar indas pilnas?“ Klausytojai tapo atsargesni ir šį tą nutuokdami atsakė: „Turbūt dar ne.“ Senasis profesorius dar kartą pasilenkė ir šįkart ištraukęs maišelį smėlio supylė į indą. Smėlis subiro tarp akmenų ir žvirgždo. Tada profesorius vėl paklausė: „Ar dabar indas pilnas?“ Visi nesvyruodami sušuko: „Ne!“ Ir iš tiesų profesorius, paėmęs ant stalo stovėjusį grafiną, indą iki kraštų pripildė vandens.

Tada paklausė: „Kokią didžią tiesą mums parodo šis eksperimentas?“ Drąsiausias pratarė: „Tai rodo, kad net ir tada, kai mūsų dienotvarkė visiškai užpildyta, jei norime, visada galime dar ką nors įterpti, ką nors papildomo nuveikti.“ „Ne, – atsakė profesorius. – Eksperimentas rodo: jei pirmiausia nesudedami didieji akmenys, vėliau jų sudėti nepavyks.“ „Kokie tie didieji jūsų gyvenimo akmenys, prioritetai? Į dienotvarkę svarbu pirmiausia įtraukti šiuos didžiuosius akmenis.“

Šventasis Petras vieną kartą visiems laikams nurodė, kas yra apaštalų ir jų įpėdinių, vyskupų ir kunigų didieji akmenys, absoliutūs prioritetai: „O patys toliau atsidėsime maldai ir žodžio tarnybai“ (Apd 6, 4).

Mums, kunigams, labiau negu kitiems gresia pavojus tai, kas svarbu, paaukoti tam, kas skubu. Malda, rengimasis homilijai ir šv. Mišioms, studijos ir lavinimasis – visa tai yra svarbu, nors ir neskubu. Atrodo, jei tai atidėsime, neištiks pasaulio pabaiga. O daugybė menkų reikalų – susitikimas, pokalbis telefonu, medžiaginis darbelis – yra skubūs. Galiausiai svarbūs dalykai vis sistemiškiau atidėliojami, ir tas „vėliau“ niekada neateina.

Iš pradžių į indą sudėti didžiuosius akmenis kunigui gali konkrečiai reikšti dieną pradėti malda ir pokalbiu su Dievu, kad veikla ir įvairios pareigos neužpildytų viso laiko.

Užbaigsiu abato Chautard'o malda, išspausdinta šių meditacijų programoje: „Dieve, suteik Bažnyčiai daugybę apaštalų, sykiu vėl įžiebk jų širdyse deginantį Tavo artumo alkį ir troškimą darbuotis artimo gerovės labui. Dovanok kiekvienam kontempliatyvią veiklą ir veiklią kontempliaciją!“ Amen. Tebūnie!

Nuorodos

- (1) H. H. Dodd. *L'interpretazione del Quarto Vangelo*. Paideia, Brescia 1974, p. 227.
- (2) Grigalius Nisietis. *Sul Cantico*, XI, 5, 2 (PG 44, 1001) (*aisthesis parousias*).

Krikščionių vienybės savaitės užbaiga Šv. Pauliaus bazilikoje

(KAP) Sausio 25 d. Romos Šv. Pauliaus bazilikoje Mišparų liturgija užbaigta maldų už krikščionių vienybę savaitė. Popiežiaus Benedikto XVI vadovaujamos pamaldose dalyvavo kitų krikščioniškųjų Bažnyčių ir bažnytinių bendruomenių vadovai. Benediktas XVI homilijoje ragino Bažnyčias bendrai liudyti Jėzaus Kristaus paskelbtos žinios esminį turinį. Pasak jo, plintančios sekuliarizacijos akivaizdoje sutartinis krikščionių liudijimas yra vienas didžiausių dabarties iššūkių.

Popiežius ragino Bažnyčias bendrai darbuotis etikos klausimais, ypač apibrėžiant žmogaus gyvybės užuomazgą ir pabaigą. Ekumeninis bendradarbiavimas taip pat pageidautinas saugant kūrinių, puoselėjant taiką ir

siekiant teisingiau paskirstyti gėrybes. Kova su badu, skurdu ir neraštingumu pasaulyje taip pat yra bendras iššūkis visoms Bažnyčioms. Bendras krikščionių uždavinys yra ir pokalbis su kitomis religijomis. Popiežius pabrėžė, kad pastangos siekiant visiškos krikščionių vienybės turi būti visų tikinčiųjų, o ne vien pavienių specialistų užduotis. Šventasis Tėvas ragino imtis „naujos ir intensyvios evangelizacijos“: tai būtina, nes visuomenė persmelkta religinio abejingumo ir augančio priešiško krikščionių tikėjimui.

Kardinolas W. Kasperis apie popiežiaus vizitą sinagogoje

(KAP) Popiežiškiosios religinių santykių su judaizmu komisijos pirmininkas kardinolas Walteris Kasperis sausio 17 d. popiežiaus Benedikto XVI vizitą Romos sinagogoje pavadino sėkmingu. Interviu agentūrai *Kathpress* jis sakė, kad nepasitvirtino išankstiniai nuogastavimai, susitikimas pavyko puikiai. Pasak kardinolo, ypač jaudinantis buvo popiežiaus susitikimas su buvusiu konclagerio kaliniu, taip pat Romos rabinu emeritu Elio Toaffu. Kardinolo W. Kasperio nuomone, Benedikto XVI apsilankymas Romos žydų bendruomenėje turi galutinai išsklaidyti visas abejones dėl popiežiaus nuostatų dialogo su žydais atžvilgiu, taip pat galutinai pašalinti nesusipratimus, kilusius dėl lefebristų vyskupo R. Williamsono holokaustą neigiančių pareiškimų. Paklaustas apie kritiškus žydų šalies pareiškimus Pijaus XII atžvilgiu kardinolas sakė, kad jie „apskritai buvo labai santūrūs ir draugiški“. Pasak jo, jau praėjo „polemikos etapas“, egzistuojantys nuomonių bei vertinimų skirtumai svarstomi ir diskutuojami.

Benediktas XVI apie krikščionių vienybę ir bioetikos iššūkius

(KAP, KAI) Sausio 15 d. Benediktas XVI kalboje Tikėjimo mokymo

kongregacijos plenarinės sesijos dalyviams pabrėžė krikščionių vienybės svarbą ir bioetikos iššūkius. Jis ragino toliau dėti pastangas siekiant visiškos vienybės su Šv. Pijaus X brolijos nariais. Popiežius sakė, kad asmeninių ordinariatų steigimas buvusiems anglikonams nėra priešingas ekumenizmui. Pasak Benedikto XVI, ištikimybė doktrinai, vienas svarbiausių Tikėjimo mokymo kongregacijos tikslų, yra glaudžiai susijusi su popiežiaus vykdoma Bažnyčios vienybės tarnyste. Tai reiškia pirmiausia tikėjimo vienybę, grindžiamą šventuoju paveldu, kurio pirmutinis saugotojas ir gynėjas yra Petro įpėdinis. Popiežius priminė, kad stiprinti brolius tikėjime yra kiekvieno sėdinčiojo Petro soste pirmutinis ir pagrindinis uždavinys. Nuo to priklauso Bažnyčios evangelizavimo veiklos veiksmingumas iki laikų pabaigos. Popiežius pabrėžė, kad krikščionių liudijimo vienybė yra prioritetas Bažnyčios siekis.

Tikėjimo mokymo kongregacijos nariams Benediktas XVI taip pat akcentavo būtinybę skelbti tiesą apie žmogaus gyvenimo orumą ir teisę į gyvenimą. Tai liudija 2008 m. paskelbta instrukcija *Dignitas personae*, skirta bioetikos klausimams. Popiežius sakė, kad Bažnyčios magisteriumas, atkreipdamas dėmesį į etinius biomedicinos aspektus, siekia prisidėti ugdydamas ne tik tikinčiųjų sąžines, bet ir visų tiesos ieškančių žmonių, pasirengusių išklausti tiek iš tikėjimo kylančių, tiek paties proto diktuojamų argumentų. Popiežius ryžtingai prieštaravo teiginiams, esą tikėjimas trukdo mokslinių tyrimų laisvei ir objektyviam tikrovės pažinimui. Benediktas XVI pažymėjo, kad prigimtinis moralės įstatymas nėra tik tikėjimo išpažinimo dalykas, jis nurodo pirminius ir esminius principus, grindžiančius moralės gyvenimą. Tai dialogo pagrindas su visais tiesos siekiančiais žmonėmis.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

mons. Gintaras Grušas
kun. Lionginas Virbalas SJ

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Rimantas Kaunietis
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / mons. Arūnas Poniškaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Savanorių pr. 192
44151 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2009, „Bažnyčios žinios“